

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

Published and distributed under Permit (No. 739) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Boston, Massachusetts, in order of the President. A. S. BURLISON, POSTMASTER GENERAL. Tel. So. Boston 2408

SANDARA

AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SANDAROS LAIKRAŠTIS

The Lithuanian Weekly "SANDARA" Published by the Lithuanian National League of America K. J. PAULASKAS Sec'y and Business Mgr. YEARLY SUBSCRIPTION RATES: In the United States ..... \$2.50 To Foreign Countries ..... \$3.00 "SANDARA" 327 E Street, Boston 27, Mass. (INA 5 CENTAL)

No. 6

So. Boston, Mass., Vasario (February) 9 d., 1922 m.

Meti IX.

Naujas Lietuvos Min. Kabinetas

GALVANAUSKAS MINISTERIS PIRMININKAS
LIETUVOS ŽYDŲ SUSIVAZIAVIMAS NEW YORKE
KITAS SUSIRINKIMAS VAS. 17 D.

A.L.T.S. Prez. Atsilankymas.

GRAZI CHICAGIEČIŲ PRADZIA.

VASHINGTONAS, II. 4 d. (El-Seime. Komitetui, drauge su ta). Vasario antrą patvirtintas Galvanausko Ministerių Kabinetas:

Ministeris Pirmininkas, Inžinierius Galvanauskas, bepartinis; Užsienių Reikalų, Profesorius Jurgutis, Krikščionių demokratų bloko; Krašto Apsaugos, Inžinierius Majoras Šližys, nepartinis; Vidaus Reikalų, Juristas Oleka, nepartinis; Finansų, Prekybos ir Pramonės, Gamtininkas Dobkevičius, nepartinis; Žemės Ūkio ir Valstybės Turtų, Agronomas Aleksa, nepartinis; Sveikimo, Prof. B. Jodakis, nepartinis; Teisingumo, Juristas Karoblis, nepartinis; Susisiekimo, Inžinierius P. Vileišis, nepartinis; Žydų Reikalų, Dr. Soloveičikas, Sionininkas; Gudų Reikalų, Vakuja.

LIETUVOS ŽYDŲ SUSIRINKIMAS.

VASHINGTONAS, II. 1 d. (El-ta). Sausio 31 d. New Yorke Waldorf Astoria viešbutyje buvo suauktas Lietuvos žydų susirinkimas su tikslu įkurti Lietuvos žydų Amerikoje organizaciją.

Susirinkimas pripažino reikalingu teikimui moralės ir materialinės paramos Lietuvai sujungti visos Lietuvos žydus į vieną organizaciją ir iš savo tarpo išrinko laikiną komitetą, kuriam pėvasta išdirbti organizacijos statutą ir jį patiekti kitam susirinkimui, kuris bus suauktas apie vasario mėn. 17 d.

Susirinkime apsilankė pravažuodamas į Pensylvaniją Lietuvos Atstovas V. Čarneckis, Atstovybės Sekretorius, M. Vinkas, ir Atstovybės Jurisconsultas, B. Mastauskas. Dalyvavo taip jame l. e. Finansų Prekybos ir Pramonės Ministerijos įgaliotinio parci gas d-ras J. Bielskis.

CHICAGO, ILL.

Apsilankius Chicagon Sandaros Prezidentui, sudėta \$1016 Politiniam Izdui.

Musų Chicagoje lankėsi Sandaros Prezidentas V. K. Račkaukas 27, 28, 29, ir 30 dd. sausio. Vyriausias jo apsilankymo tikslas buvo dalyvauti Lietuvių Politinio Iždo Komiteto susirinkime ir Chicagos Sandariečių bei veikėjų konferencijoje.

Ta proga naudojanties, chicagiečiai surengė prakalbą ir vakariene. Apie tuos-tai dalykus ir pranešu visuomenei kiek plačiau.

Lietuvių Politinio Iždo Ikurimas.

Politinio Iždo Komitetas yra išrinktas Aštuntame Sandaros

kai jau išgarsinta ir ekspensų tam išdėta, šeštadienio (28 d. sausio) vakare telefonu pranešama rengėjams, kad svetainės negalima esą gauti. Patyrinėjus dalyką, pasirodė, kad lietuviai prablaščiai pasirūpinę įskusti vyškupui airį kuniga, buk jis davęs svetainę laisvamaniams-bolševikams ir t. p.

Žinoma, toks prablaščių pasidarbavimas prakalboms pakenkė. Tačiau jos įvyko kitoj vietoj.

Kalbėjo Dr. Zimontas, K. S. Karpavičius ir V. K. Račkaukas.

Po prakalbų pasipylė viso eilė klausimų (kortelėmis paduotų). Įdomiausia buvo tai, kad klausimai buvo silpni, nukreipti į mažos vertės reikalus. Pavyzdžiui: 1) "Kur dingo tautininkų varpas, kuriam buvo renkamos aukos?" Račkaukas atsakė, kad varpas išsiųsta Lietuvon 21 d. lapkričio, lėivu "Estonia" ir kad ta informacija yra patvirtinta American Railway Express Co. ir paties Dr. Bielskio. 2) "Jei tautininkai imtų virš Lietuvos valdžioje, tai ar katalikai būtų persekiojami?" 3) "Kur kun. Garmus kalbėjęs apie rengimą kartuvių laisvamaniams?" Ir t. t.

Visiškai nebuvo tokių paklausimų, kurie būtų nukreipti prieš bendrą kalbą, prieš principalius prirodymus, kiek kenksminga yra kraštui ir Lietuvos laisvei klerikalų politika.

Pokilis ir \$1016.00.

29 d. sausio vakare buvo surengtas pokilis, kurin suėjo arti 100 žmonių. Tai nebuvo banketas, kaip sakoma, bet graži, draugiška ir maloni vakarienė, kurion suėjo vienos idėjos ršiamieji žmonės. Surengimui vakarienės daug truso padėjo visas burys Chicagos prakilnių lietuvių, ypatingai p. Zolpienė. Svečiavosi ir pil. F. J. Bagočius (jo moteris dar yra ligonbutyje).

Pasikalbėjimų programą vedė chicagiečių veikėjų veteranas Dr. A. L. Graičiūnas,—gyvai, su humoru. Kalbėjo šie svečiai: Račkaukas, Karpavičius, Elijošius, Bagočius, Dr. Zimontas, Dr. Draugelis, Damijonaitienė, Vilkas ir dar keletas vyrų. Svečiams gražiai padainavo, Antanui Olsauskui akompaniuojant, p. Mariutė Rakauskaitė.

Bet svarbiausia vakaro dalis buvo tuokart, kada chicagiečiai, eidami lenktynių viens paskui kitą, pradėjo gysti pamatą Lietuvių Politiniam Iždui. Čia matėi, kaip jie aiškiai atjaučia Lietuvos reikalams, kaip jie karštai nori paremti Lietuvos žmonių kovą už tikrąją demokratybę ir laisvę. Simtines paklojo šie darbuotojai: Dr. Zimontas, Dr. Drangelis, Elijošius, Elijošienė, Bagočius; Vilkas klojo \$20. Kiti dėjo kas 50, kas \$25, kas \$10. Jų vardai, be abejo, bus paskelbti spaudoje. Viso sudėta 1016 dol.

Chicagos lietuviai padarė gražią pradžią. Dabar tegul juos paseka kitų kolonijų lietuviai! Reporteris.

LIETUVOS ŽINIOS.

PILVIŠKIAI, Ek.

Žečkalnių kaimo gyventojai, kurie gyvena vienasėdžiais 5-7 varstai nuo Pilviškių pašto šmet savo iniciatyva įvedė laikraščių gavimui naują tvarką. Gyventojai kasdien siuntinėja iš eilės žmogų į paštą, kuris kasdien išnešioja prenumeratoriams jų laikraščius. Kai kuriuos projektuojama ir kai kur net vykdoma toks laikraščių gavimo būdas: laikraščius parneša beturtis žmogelis, kuris neįstengia dirbti sunkesnio darbo ir už tai jam prenumeratoriai duoda pavalgyti.

RASEINIAI.

Nesenai Raseiniuose Atstatymo Komisijos posėdyj, Apskritis Gydytojas keldamas miestų ir miestelių dezinfekcijos klausimus pamišio, kad epidemijos prašalinimui ypač žiemos metu, reikalinga gerai įtaisyta pirtis, kurioj žmonės galėtų apsiprausti nuo kasdieninio purvo, bet Raseiniuose jos kaip ir nėra, ne dabartinieji gyventojai džiaugiasi išsimaudę kartą per 3-4 mėnesius ir tai šaltu, purvinu, mikrobu pilnu vandeniu.

Apie tvarką, nėra ko nei sakyti, kampai pilni nepereinamo purvo, šiltojoj grindys sulaužytos, drabužių nėra kur padėti, nes atiduodant juos girtu sargu rankosna negalima būti garantuotam kad atrasi juos sveikus. Keista, kad musų Gydytojai kiekviename žingsnyje primindami reikalingumą apsaugoti nuo ligų nekrepia ar nenori kreipti atydos į tokią netvarką... gėda tiems, kurių galėje yra sutvarkyti, bet netvarko.

Nesiprausęs. ("Lietuva.")

VALKININKAI, Trakų aps.

prie neutralės su lenkais zonos, daug jaunimo priguli Šaulių Sąjungai. Laikraščių jaunimas skaito mažai. Pav., Leponų kaiman ateina 1 "Liet. Uk." ir 2 "Keleivis" iš Amerikos. Gyventojai nemažai girtuokliauja, vestuvėse jaunimas dorai linksmin-tis nemoka, kartais atsitinka muštynės: jokių kitų žaislų nežino, kaip tik "pelnas." Bet yra ir susipratusių jaunimo. Jų darbas labai dar nežymus, bet yra vilties, kad ateityje pasididins. ("Liet. Uk.") J. Laisvamaniš.

NAUJAUSIS LIETUVOS MINISTERIŲ KABINETAS.

VASHINGTONAS, II. 2 d. (El-ta). Galvanauskas sudarė naują Lietuvos Kabineta. Iš šių asmenų: Užsienio reikalų Ministeris Prof. Jurgutis; Finansų Prekybos ir Pramonės Ministeris, Jonas Dobkevičius; Susisiekimo Ministeris, Petras Vileišis; Žemės, Ūkio Ministeris, Jonas Aleksa; Teisingumo Ministeris Vincas Karoblis; Apsaugos Ministeris inžinierius Šližys; Sveikimo Ministeris, p. Juodakis; Žydų reikalų Ministeris, Dr. Maksas Soloveičikas; Gudų reikalų Ministeris, p. Vakuja. Naujojo Ministerių Kabineto pirmininkas yra p. Galvanauskas.

Kardin. Ratti Naujas Popiežius

MIRĖ KARDINOLLAS KONKLAVEJE.
Washingtono Nusiginklavimo Konferencija Pasibaigė
LENKŲ PRANCUZŲ SUTARTIS.

Vokietijos Streikai.

DARBININKAMS NUMUŠTA MOKESTIS.

KARDINOLAS RATTI NAUJAS POPIEŽIUS.

ROMA, vasario 6 d. Šiandien išrinktas naujas popiežius—yra kardinolas Achille Ratti, Milano arcivyskupas. Vasario 1 d. jis viešai karunavošis kaip popiežius Pius XI.

Paskelbus jo išrinkimą, naujasis popiežius išėjo ant balkono iš lauko šv. Petro bazilikos ir iš ten palaimino minią kantriai laukiančią lietuje šv. Petro aikštėj. Tai buvo pirmas kartas nuo 1870 m. (kada bažnyčia susipyko su valstija), kad popiežius laimino iš lauko; per 52 metų palaiminimą duodavo tik viduryje bazilikos. Tas reikštų, kad naujasis popiežius laikysis savo pirmtakuo politikos — gerintis su svertiška valdžia.

Amerikos kardinolas O'Connell viena valanda pasivėlino priakimus — jis atvažiavo, kad jau naujai išrinktas popiežius laimino minią. Kardinolas Gasparri paskirtas sekretorium.

Achille Ratti gimęs kovo 31, 1857 m. mieste Desio, Italijoje. Į kardinolus pateko tik šeši mėnesiai atgal. Visą laiką jis buvo tvirčiausias palaikytojas Benedikto politikos taikyties su svertiška valdžia. Keletą metų jis buvo popiežiaus pasiuntinys Lenkijoje. Daugelį metų jis buvo knygmeis Ambrozijaus knygne mieste Milane. Paskui jis buvo Vatikano knygyno ir archyvų knygmeis. Kad susitvėrė Lenkija, Ratti buvo pakeltas į archyvyskupas ir nusiųstas į Lenkiją, kaip popiežiaus pasiuntinys.

POPIEŽIAUS RINKIMUOSE MIRĖ KARDINOLAS.

ROMA, vasario 6 d. Kardinolas Marini mirė Vatikane pirma nē kaip buvo spėta išrinkti naujas popiežius. Sako, kad jis buvęs sergąs influenza, kada jis įjėjęs į konklavę. Pirmą dieną jis išgulėjęs lovoje, bet antrą dieną balsavęs drauge su kitais. Toliau vėl turėjęs eiti į lovą ir nupiręs pirma popiežiaus išrinkimo.

PRANCUZŲ IR LENKŲ SUTARTIS.

PARYŽIUS, vasario 6 d. Prie pirmiaus padarytos milita-

UNION CITY, CONN. Susirinkimas.

A. L. T. Sandaros 57 kuopos bus vasario 12 d., 2 v. po pietų, Lietuviškaj svetainėj, Linden Park. Gerbiami sandariečiai ir sandarietės malonėsit ateiti į minėtą susirinkimą, bus daug svarbių reikalų apsvarstyti. O kita, yra atsiųsta Sandaros pirmininko svarbus atsiliepinimas į visus narius, kurie musų organizacijai duos daug pagerinimų. Taigi su-

rės sutartarties, premjeras Poincare pasirašė po komercine sutartim su lenkais. Iš lenkų pusės pasirašė Lenkijos ministeris kunigaikštis M. Zamoiskis. Pasirašyta trys dokumentai: pirmas — abėna sutartis komercijoje, antras — sutartis delei privatės nuosavybės ir trečias — sutartis naftos pramonėje.

WASHINGTONO KONFERENCIJA PASIBAIGĖ.

WASHINGTON, D. C., vasario 6 d. Visos sutartys pirmiau buvo pabaigtos ir šiandien prezidentas Harding formaliai uždarė Nusiginklavimo Konferenciją. Ši konferencija visiškai nusiginkluoti nenutarė, vien tik didesės valstijos susitarė pusių sumažinti laivynes. Buvo manyta sumažinti ir armijas, bet Prancuzija atakliai tam pasipriešino, už ką ji įgyjo varda militaristinės ir visų kitų neprielankumą. Kitas šios konferencijos nuveikimas tai šiojstoks susitarimas del Kitajaus (Chinų).

VOKIETIJOJE STREIKAS DIDEJA.

BERLINAS, vas. 6 d. Vokietijoje streikai suparaliziavo visą šalį ir streikų galo nematyti. Pas darbininkus yra tvarka ir disciplina, ir jie neklauso komunistų, gundančių "maršuoti ant buržuų ir kapitalistų." Berlyne vanduo ir gazas yra da vis sulauktyti ir šandien prie streiko prisidėjo požeminių tramvajų darbininkai.

DARBININKAMS NUMUŠTA MOKESTIS.

Vasario 2 dieną apie 50,000 Naujosios Anglijos darbininkų gavo žinią, kad nuo vasario 13 d. jiems bus numušta mokestis vidutiniškai ant 20 nuoš. Numušimai paskelbti audimo dirbtuvėse Massachusetts, New Hampshire ir Maine valstijose.

ITALIJOS KABINETAS REZIGNAVO.

ROMA, vas. 2 d. Premjeras Bonomi pareiškė Atstovų Butui, kad ministerių kabinetas rezignuoja. Iki šiol naujo kabineto da neišrinkta.

rit kožnas narys nepraleisti to sirinke galėsite apsvarstyti. Tusu-sirinkimo, nes čionai ne vieno darbas. Katrie jaučiatės, kad užvilktos mokestys, malonėsit užsimokėti. Taipgi nepamirškite atsivest nors kelis naujus narius. Matom, kad kitos kuopos auga, o musų mažinasi, taigi stokim petys petin ir dirbkim organizacijos labui. Rašt. F. Vilkas.

A.L.T.S. REIKALAI

NAUJI NARIAI ĮSTOJO Į A. L. T. SANDARĄ.

- Prie 1 kp., Brooklyn, N. Y. Petras Jonkus.
- Prie 5 kp., Baltimore, Md.: Kazys Deltuva.
- Prie 7 kp., So. Boston, Mass.: Nadas Rastenis, Antanas Zilius, Jonas Likas, Aleksas Franckevičius, Julijus Mikalonis.
- Prie 15 kp., Bridgeport, Conn.: K. J. Karpis.
- Prie 33 kp., Norwood, Mass.: Antanas Sidaravičius.
- Prie 60 kp., Ansonia, Conn.: Antanas Baranaskas.

- ### AUKOS SKOLŲ ISMOKĖJIMUI
- S. Bulota 2.00
  - Albinas Trečiokas 2.00
  - P. Mikolainis aukojo
  - Pol. Fondan 2.00

KAS DAUGIAU.

Sausio mėnesio lenktynes laimėjo Pittsburgiečiai, nes jie per tą mėnesį gavo daugiausiai naujų narių. Vasario mėnesio lenktynes kas laimės, tai sunku pasakyti. Bostoniečiai rengia kontrataką pittsburgiečiams, kad atsimti pirmenybę, pastarieji žada nepasiduoti. Visose kitose kolonijose didelis judėjimas, ir nežinia, kuri kuopa bus pirmoji. Tad į darbą visos kuopos! Tegul vasario mėnuo duoda mūsų organizacijai bent tūkstantį naujų narių, o Fondui bent dešimtį tukstančių dolerių

Chicagoiečiai padarė puikią pradžią

K. J. PAULAUSKAS.

Pažangiosios Visuomenės Domei.

Am. Liet. Taut. Sandaros VIII-jo Seimo nutarimu, įsteigta Lietuvių Politinis Izdas Amerikoje. Sudarymui atitinkamų taisyklių ir darbuotės plano Chicagoje buvo Izdo Komiteto susirinkimas sausio 27 ir 28 dd., 1922 m. Tame susirinkime priimta Komiteto Statutas, sudaryta galutinasis planas veikimui, išrinkta Komiteto valdyba.

Liet. Pol. Izdo Komitetą sudaro šie piliečiai: Pirmininkas — Dr. K. Drangelis, daug pasidaravęs jau savo laiku Liet. Neprig. Fondo reikalais; Sekretorius — K. S. Karpavičius, "Dirvos" Redaktorius iš Clevelando, Ohio; Izdininkas — Dr. A. Zimontas, Chicago, Ill., plačiai žinomas darbuotojas, atsidavęs Lietuvos reikalams; Momiteto Nariai, Pirmininko pavaduotojai savo apylinkėse: Klem. Vilkas — Chicago, Ill., St. Grinienė — Philadelphia, Pa., V. M. Čekanauskas — Worcester, Mass. ir S. E. Vitaitis — New York, N. Y. Veikiančiuoju sekretorium išrinkta pil. M. J. Damijonaitis. Visi viršaus suminėti asmens yra Sandaros Seimo išrinkti šitam darbui.

Lietuvių Politinio Izdo Amerikoje tikslai yra jau žinomi visuomenei. Bendrai imant, tie tikslai yra sekanti: 1) platus politinis darbas lietuvių tautoje demokratinio pagrindu (Sandaros principų ir programos dvasioje); 2) kultūrinis darbas lietuvių tautoje; 3) finansavimas pažangiosios visuomenės politinio ir kultūrinio darbo Lietuvoje. Šiandien, kuomet didelė Lietuvos dalis yra Lietuvos priešų smaugiama, Liet. Pol. Izdo darbuotės bus jodaugiausia nukreipta teikimui pagalbos kovoje už atgavimą Lietuvos sostinės, Vilniaus.

Amerikos lietuvių pažangioji

visuomenė yra karštai prašoma sukursti darban. Sunkioje Lietuvos gyvenimo valandoje visų įjegos turi būti sunaudotos — nuo veikimo tegali atsiskirti tikrai Lietuvos priešininkai. Chicagoje lietuvių, daugiausia sandariečiai, susirinkę sausio 29 d., skaitliu 100, išklaušę pranešimo apie Liet. Pol. Izdo įsteigimą, padarė jam pradžią: sudėjo \$1,016 ir prizadėjo visomis įjegomis dirbti Izdo naudai.

Šiuo pranešimu prašoma pasiskirti kolonijū darbuotojų, kad teiktųsi kuoveikiausiai kreiptis į Pol. Izdo Komitetą (3252 So. Halsted St., Chicago, Ill.), reikalingoms instrukcijoms ir nurodymams gauti.

V. K. RAČKAUSKAS, A. L. T. Sandaros Pirmininkas.

GAUSI DIDELIO DARBO PRADŽIA.

Chicago, Ill. — Sandaros Seime. (lapkričio mėn.) rinkti žmonės suvažiavę Chicago sausio 27—28 dd. įkunijo Lietuvių Tautinį Izdą Amerikoje, sudarė statutą, ir sausio 29 d. Chicagoiečiai valandos laiku tan Izdan sudėjo net \$1031.

Lietuvių Tautinio Izdo Pradžią. Sausio 27 d., Amerikos Lietuvių Tautinės Sandaros Prezidento V. K. Račkausko iš New Yorko sukvieta, Chicagoje atsidavęs Sandaros Seimo rinktųjų atstovų suvažiavimas nustatymui pamatų ir sutvarkymui darbo to Amerikos Lietuvių istorijoje fakto, kuris, reikia tikėtis, žymiai pakreips visą mūsų čionaitinę politiką ir kultūrą ir sykiu veiks ant visos Lietuvos.

Šioje konferencijoje dalyvavo: V. K. Račkauskas, Sandaros Prezidentas, iš New Yorko, su įgaliumu atstovauti "Tėvynės" redaktorių S. E. Vitaitį, Sandaros Seimo rinktinį; K. S. Karpavičius, Sandaros Literatinės Komisijos narys, iš Clevelando; įgaliumai Chicagoiečiams buvo nuo: V. Čekanausko iš Worcester, Mass.; nuo p. Grinienės iš Philadelphia; Chicagoiečiai Seimo rinktiniai buvo šie: Dr. K. Drangelis, Dr. A. Zimontas, K. Vilkas.

Naujos Organizacijos Vardas. Akivaizdoje to, kas dėjosi pastarais metais Amerikos Lietuvių tarpe — bausis išnaudojimas visuomenės rinkimu pinigų vienokiems tišslams, užmiršimas Lietuvos žmonių kultūros, apleidimas vargstančių po svetimu ir savo jungu — reikalinga buvo progresivesnei mūsų visuomenės dalei rasti kelią pagelbėti žmonėms iš tų pinklių išieiti kultūrinimu ir švietimu jų. Tam tikslui, Sandaros Seimo nutarimu, nutarta steigti tokią organizaciją, kuri atsakys visam darbui ir jį atliks teisingai, sąžiningai.

Tos organizacijos vardas — LIETUVIŲ TAUTINIS IZDAS AMERIKOJE. Apie jo pamatus, principus ir tvarką žinosime tuojaus. Dabar lieka tik imtis už darbo, kaip tą padarė Chicagoiečiai, valandos laiku sudėdami \$1031, nors vakarieneje dalyvavo tik 100 žmonių.

Izdo Valdyba. Pirmininku išrinkta plačiai žinomas Amerikos Lietuviams tautininkams ir visoms srovėms tautininkų darbuotojas Dr. K. Drangelis iš Chicago. Visi atmename jį daug dirbus prie buvusio Liet. Neprigulmybės Fon-

do, jis buvo vienas iš sumanytojų Kalėdų Eglaitės, kuriai Amerikos tautininkai sudėjo tukstančius dolerių, ir jis yra vienas iš aktyvių veikėjų Chicagoje, kur tik stoja Lietuvos klausimas.

Izdininku tapo Dr. A. Zimontas, Chicagietis, nuo daugelio metų žinomas darbuotojas Tėvynės Mylėtojų Draugijoje, Susivienijimo, ir jo darbai žinomi Chicagoje per metų eiles su atsidavimu savo žmonėms, savo tautai.

Sekretorius — K. S. Karpavičius, "Dirvos" redaktorius, iš Clevelando. Veikiantis sekretorius M. J. Damijonaitis, Chicagietis, kurio vardas ir darbai iš senų laikų mūsų tarpe užtikrina, jog ir vėl jis dirbs su atsidavimu.

L. T. Izdo vice-pirmininkais ir savo sričių vadovais bus šie: V. Čekanauskas iš Worcesterio, žinomas Nauj. Anglijos veikėjas tautinėje dirvoje. P. Grinienė, iš Philadelphia, narsi tautininkė ir praklini tėvynės reikalų gynėja.

S. E. Vitaitis, "Tėvynės" redaktorius iš New Yorko, nuo senesnių laikų jau žinomas darbuotojas, kalbėtojas ir gynėjas Lietuvos teisių.

K. Vilkas, iš Chicago, plačiai žinomas toje Lietuvių sostinėje ir rytuose, dirbęs daugel metų Brooklynre ir apylinkėse.

Kaip Izdas Bus Auginama. L. T. Izdas savo darbą varys iš aukų ir nariųjų mokesčių sumintų iš Amerikoje, Kanadoje ir Pietų Amerikoje bei kitose šalyse gyvenančių Lietuvių.

K. S. KARPAVIČIUS.

CHICAGO, ILL.

Svarbi konferencija. Sausio 27-29 dd. lankėsi čia žinomi tautininkų darbuotojai, V. K. Račkauskas iš New Yorko, ir K. S. Karpavičius iš Clevelando. Jų atsilankymo tikslas buvo: susiję su Chicagoiečiais nariais, išrinktais Sandaros Seime lapkričio 24—26 d. So. Bostone ir aptarti svarbius mūsų tautinio gyvenimo klausimus bei sudaryti pamatą naujai organizacijai. Ta organizacija ir įkunijta: sutverta Lietuvių Tautinis Izdas Amerikoje. Apie jo tikslus čia plačiai neaiškinsiu, nes tas gal but bus pranešta pačių konferencijos narių.

Konferencijos pirma sesija atsidavus pėtnyčios vakare, tęsėsi subatoje per dieną ir vakare užsibaigė.

Subatoje atsidavus vieši pietūs, kame dalyvavo daugelis vietos veikėjų iš visų srovių, svarbiausia buris daktarų. Kalbas per pietus sakė V. K. Račkauskas, K. S. Karpavičius, Dr. Kaspūtis, Dr. Graičūnas, Dr. Naikelis ir kiti.

Vakare buvo suvažiavimas Chicagoje ir apylinkėse Sandariečių, pasitarimui su Sandaros Prezidentu. Atstovų buvo iš kelių tolimesnių kolonijų ir iš Indiana valstijos. Susirinkime plačiai kalbėjo V. K. Račkauskas, taipgi K. S. Karpavičius ir vietiniai.

Nedėlio po pietų, sausio 29 d. atsidavus viešos prakalbos. Dalyvavo didelis buris žmonių. Tik dar daugiau negalėjo dalyvauti dėlei to, kad tuoj prieš prakalbas pirmiau paimta salė tapo rengėjams atsakyta, Chicago Lietuvos kunigo įskundimu, jog tai busią "prakalbos bolševikų". Bet kad kita salė buvo greta tenai, tai kunigo skundas nedaug jam ant naudos nuėjo: žmonės nuėjo į kitą salę ir klausė svarbių kalbų. Prakalbas vadovavo Dr. A. Zimontas, kalbėjo V. K. Račkauskas, paskui K. S. Karpavičius, antgalo vėl kalbėjo p. Račkauskas. Aukų lėšų padėgimui surinkta apie \$17.

Vietoje bolševikų, kaip kitur, čia į prakalbas atėjo biskelį pasidiskutuoti klerikalų šuleliai

Jie davė tokių klausimų, kad atsakius į juos patį gėdijosi savo paikumu ir nežine.

Vakariene ir Aukos. Vienas iš įspudingiausių nuotikių buvo, tai Chicagoiečių vakariene, kurioje dalyvavo ir svečiai: Račkauskas, Karpavičius ir lozorius Bagočius.

Kaip jau Amerikos Lietuviai žino, o labiausia Chicagoiečiai, kelios savaitės atgal čia atvažiavęs su savo jauna žmona garsus mūsų prakalbininkas Adv. F. J. Bagočius sutiko nelaimę: važiuojant automobiliu keletai jų pasitaikė susimušti su kitu automobiliu, irgi Lietuvių važiuojam. Abiejuose automobiliuose buvę žmonės tapo sužeista. Taip Adv. Bagočius ir užsiliko Chicagoje iki pasveiks jo žmona, kuriai perlaužta kojos kaulas. Pats Bagočius liko sukiu ir lozorium: nors labai nesumuštas, vienok šlubuoja ir vaikščiodamas pasiremia lazdele, prie to jo veidas stiklais keletoj vietų supjaustyta ir dabar dar žaizdos neišgiję. Šita jo nelaimė davė Chicagoiečiams laimę jį turėti savo gražioje vakarieneje ir girdėti jo karštą kalbą.

Vakarienes programą pradėjo A. Lukas, perstatydamas Dr. A. L. Graičūną "toastmasteriu". Jis pirmiausia kalbėti perstatė Sandaros Prezidentą V. K. Račkauską, kuris plačiai kalbėjo apie dabartinių dienų politiką Lietuvoje ir laį reikia daryti pagelbėjimui Lietuvos žmonėms. Sekanti kalbėjo M. Damijonaitienė, po to K. S. Karpavičius, nupiešdamas tikslą, kuris sukviestė juos į Chicago. Iš jo kalbos Chicagoiečiai veikėjai, kurių buvo suvirš šimtas žmonių, sužinojo, jog įkurta Lietuvių Tautinis Izdas Amerikoje, kas jį vadovaus, kokie jo tikslai ir ko iš vakarieneje dalyvaujančių bei iš visos Amerikos Lietuvių dabar laukiama.

M. Rakauskaitė, žinoma visoje Amerikoje dainininkė, sudainavo "Vai užė, užė" ir "Vai greičiau." Dainos publikai labai patiko.

Toliau tęsėsi kalbos ir kalbėjo J. Giraitis, po jo J. Elijošius, kuris pirmas ir atsiliepė į Tautinio Izdo balsą — jis pareiškė: "Jeigu mano moteris duos nau savęs šimtą dolerių, tai ir aš duosiu šimtą." Suprantama, p. Elijošienė nuo to neatsisakė ir taip Izdan pirmiausia teko jau 200 dolerių. Toliau kalbėjo K. Vilkas (Vilkevičius), po jo Adv. Bagočius, J. Šakalis, Dr. A. Zimontas, Dr. S. Naikelis, S. Valančauskas, Antanaitis, Beržinskis, Dr. K. Drangelis ir gale vėl V. K. Račkauskas.

Vakarūs užsibaigė vėlai po 12 nakties, dalyvavusių širdingu pasikalbėjimu ir pasižadėjimu darbuotis visomis spėkomis atieities dienose Lietuvos labui.

Aukos į L. P. Izdą:

- J. J. Elias (Elijošius) \$100.
- Poni Elias 100.
- Dr. A. Zimontas (čekj turėjo parašęs diena iškalno) 100.
- J. Šakalis 100.
- Adv. F. J. Bagočius 100.
- Dr. K. Drangelis 100.
- Juozas Letukas 100.
- M. Eidutis 25.
- Just. Kulis 25.
- Jonas Sinkus 25.
- Juoz. Giraitis 25.
- A. J. Mogerdas 25.
- A. Bieržinskis 20.
- Kl. Vilkas 20.
- S. Valančauskas 15.
- Jonas Bernotas 10.
- Ant. Micevičia 10.
- Ad. Micevičia 10.
- Jok. Maskolionas 10.
- Dr. A. Juozaitis 10.
- Dr. S. Naikelis 10.
- M. Rožanskis 10.
- V. F. Andreus 10.
- A. J. Kareiva 10.
- V. Šliauteris 10.
- M. Tamulionas 10.

- A. L. Lukas 5.
- Dom. Lukienė 5.
- Juoz. Antanaitis 5.
- A. Valda 5.
- F. A. Juozaitis 5.
- J. Strumskis 5.
- Dr. Jakubanskis 5.
- M. Mišeika 5.
- Mot. Dobilas 5.
- S. K. Grišius 5.
- D. Janušauskas 5.
- Mot. Bernotaitis 5.
- Juozas Šolis 5.
- Jul. Vaineikis 5.
- R. Gečas 3.
- V. Rušinskas 3.
- S. Zolpis 2.50
- M. Zolpienė 2.50
- V. J. Kareiva 2.
- Jon. Petruševičia 2.
- P. Moskienė 2.
- V. Brazauskas 1.
- M. J. Damijonaitis 1.
- B. F. Kubilius 1.
- Pr. Selemonavičia 1.

Viso \$1031.00
Už aukas tariame visiems didelį aciu. Vietinis.

Iš A.L.T.S. Kp. Veikimo.

WORCESTER, MASS.

Klebonas Baidosi Sandariečių. Nedėlioje, sausio 29, vietos kunigas J-tis bažnyčioje iš sakyklos išdavė metinę apyskaitą iš parapijos biznio. Jis paaiškino, kiek įplaukė pinigų per metų laikų ir kiek išplaukų turėtų, iš stambesnių išlaidų tai buvo pravedimas tunelio iš bažnyčios į kleboniją, (kaip kurie parapijonai vadina tą tunelį urvu), kuris buk, tai atsiėjęs apie suvirš \$6,000. Bet kam tas urvas pagamintas, tai parapijonai nežino. Iš tų visų biznio jeigu ir išieigu, palyginant biznio apyvartą šių metų su praėjusiu metų, pasirodė, kad parapijos biznio apyvarta nuėjo virš trijų tukstančių dolerių mažiau.

Toliau kunigėlis praneša, kad tas deficitas arba nedatėklus 1921 m., turi tam tikras priežastis. Gerb. kun. J-tis pareiškia, kad jeigu ne vietos sandariečiai ir aušreliečiai, tai parapija būtų neturėjus nedatėkliaus, bet dar būtų turėję "increase" (perviršiaus), bet, girdi, jus parapijonai klausote ty sandariečių, na, tai parapija eina silpnyn, ir parapijos biznio situacija kasdien blogėja, pasidarą "decrease."

Toliau kunigėlis nurodinėjo, kad parapijonys neatsižvelgia į savo biznį, bet kaip tik priešingai, eina išvien su tautininkais sandariečiais, o tas parapijonų bizniui yra nenaudai. Girdi, sandariečiai jus kontroliuoja, o jus klausote jų, ir nesibijote jų, o juk tai sandariečių reikia bijoti, šalintis jų ir su jais santaike nebendrauti, nes jie yra pavojingi parapijos visam bizniui.

Na, o aušreliečiai, taipgi nėra geresni, jus ir su tais sutariate, ir net savo vaikus į jų vakarinę mokyklą leidžiate, o jus avelės, koki jus paiki!... Kam jus savo vaikelius ten leidžiate mokinti! Ką jie ten išmoks gero? Reikia nuo tų žmonių bėgti, o ne su jais bendrauti.

Gaila, kad mūsų kunigėlis taip serijoziškai skundžiasi, ir nuogastauja sandariečiais ir aušreliečiais. Man rodosi, kad tie žmonės nėra taip baisūs, kaip kunigėlis išvaizdina sau. Man rodosi, kad sandariečių čia labai daug nėra, vos apie šimtas narių kuopoje, na, "Aušrelės" draugijoje ir-gi tik apie pusantro šimto ten yra, ką-gi tai reiškia prieš visus parapijonus — tai viena. Antra — tie ty draugijų žmonės nemano karę paskelbti parapijai, jie geidžia santaikos, rimto gyvenimo, o prieš to prakilnumo, apšvietos, tad patys gali, kunige, suprasti, kad parapijai pavojaus nėra. Na, o kad jie užlaiko vakarinę vai-

kams mokyklą, tai tame nieko blogo nėra, vaikai reikia mokinti. Juk, kunigėli, neturi pavydėti vaikams mokslu, apšvietos, pats gali tai suprasti, kad mokintam geriau pasaulyje gyventi, negu nemokintam. Mat, kunigėli, kad esi mokintas, tai biznį turi gerą, pinigų turi, automobilių turi, o tas sudaro jums gerą gyvenimą, taip sakant rojų ant žemės; tai kam-gi pavydėti tiems vaikučiams mokslu? Lai jie buna mokinti bei geri lietuviai.

Taipgi nereikia šmeižti nei tas draugijas: "Aušrelė," arba Sandaros kuopą, nes tos draugijos veikia ir savo veikimu kelia lietuvių kultūrą; nariai prisidėję prie tų draugijų gana daug pasimokimo gyvenime, pasidarbuoja lietuvių visuomenei. Taigi, kunigeli, aš manau, kad daugiau jau tu neprisimink apie tuos sandariečius, nes jiems tik malonę padarai, duoti jiems bažnyčioje apsigarsinimą iš sakyklos, tai dar ir daugiau ten žmonių iš parapijonų nueis. Geriau patydomis prieš velykas į ausį pakuždėk, tai bus geriausias išėjimas, mažesnę reklama sandariečiams ir aušreliečiams.

Tai laikai virto! Atmenu — Lietuvoje kitaip budavo, dabar ir tenai tas pats. Parapijonai turėtų suprasti, ir daugiau atsiurėti į parapijų vedamus biznius. Bet ne-ką padarysi, jeigu parapija bankrutintų, tai parapijonys nepažiūrėtų į parapijos knygas iš finansų vedimo, tik kunigėli apkalbėti moka, kad buk jis gerai nemokina, pamokslų nesako, o tik biznius garsina. O tie parapijonai nežino, kad biznis yra didžiausias tikslas, pinigai tai idėja. Na, kunigėlis mokintas, tai jam tuo rūpintis labai tinka, o jeigu praturtėjo, tai kam pavydėti! Juk jis tam mokinosi, o kad žmonės šneka, kad turtingas dangun neįeina, tai tas yra davatkų pletelė - melagystės, taip nėra, jie visi danguje gyvena.

Parapijonai, pasimokinkite, arba paskaitykite Bibliją, tada žinosite, kaip Dievo yra parašyta, tada neniurėsite nei prieš kunigus, nei prieš turtingus. Bet kam čia jums aiškinti, ar negalite pasimokinti arba eiti ant mišų šventų ir pamokslų pasiklausyti? Na, jeigu to nenorite daryti, tai prisirašykite prie gerų draugijų, pavyzdin, prie Sandaros arba "Aušrelės," ten yra mokitesnių žmonių ir apie visokius gyvenimo ar visuomenės dalykus sužinosite, ir podraug busite parapijonai ir organizuoti žmonės, daugiau žinosite, ir prisidėsit prie tvarkymo parapijos biznio, nes, beabejo, vienam žmogui sunku visas biznis kontroliuoti.

Nėra ko stebėtis, jeigu kunigas Jakaitis nepermatu, kas slopina parapijos biznį, ir pamatuoja, kad tai sandariečių politika. Jis labai visada užimtas, tad nėra laiko surasti tikras biznio puolimo priežastis.

Meškučių - Sermėgius.

BROOKLYN, N. Y. Atsisveikinimas.

Šiandien pragai atėjus, kad jau keliauju tėvynėn, net linksma darosi pamanyti. Bet liudna yra atsiskirti su visais pažįstamais. Tokiu budu šiandie aš turiu pasakyti, kad aš jau iškeliauju vasario 4 d. laivu "Amerika" į Bremą. Todėl sakaau sudiev Sandarai, kurios tu-lą laiką nariu buvau, nės buvau linksmas, kad su sandariečiais gyvenau ir aš tikiu, kad nors kada Lietuvoje Sandaros gady-nė ateis, kur mes visi prigulėsimė. Kada tik lenkai iš Lietuvos išbėgs "do lasu," mes tada laimingai galėsime tvrti organizacijas ir Sandara gyvuos.

Su tikra pagarba, Juozas Jurgelaitis,

Prabengtis

Lietuvių Tautos Senovėje.

DR. J. ŠLIUPAS.

(Tąsa).

Jų palociai, kaip matome iš griuvėsių Boghazkoei ir Eyuke, Karkiemyje ir Sinjirlije, buvo statomi aplinkui kiemą viduryje, ketvirtainiškoje formoje. Pas įeigą į palocių, kaip kad į Aigypso dievnamį, dribsėjo po abiem pusėm dideli akmenis, ir prisiartinant buvo ilgos eilės skulpturuotų akmenų nuotašų. Palociai buvo statomi ant pylkalnių.

Šnekant apie drabužius, tai be užlenktųjų čebatų, mes randame Gėtus dėvint ant galvos devojopą aprėdą: prigulusių kepurę ir tiarą, paprastai smailyn nenuėinančią, bet kartais ant viršūnės suapvalėdintą ar papuoštą, kaip Ivrizė, su raguotais kaspainais. Smailioji tiara būdavo papuošta nusidriekiančiais mezginiais. Dievės Boghazkoei dėvi murališkas karunas, panešinčias į sudrutintą miesto sienas. Moterų drabužiai siekia iki kelių, lyginai kaip ilgrankoviai drabužiai kunigų; šiaip vyrų dėvėjo sermėgas, nesiekiančias kelių ir persijuosdavo. Ant viršaus prisidengdavo skraiste, kuri einant prasiskleisdavo iš šono. Už juostos kyšojo trumpas deiginas, kiti ginklai nešiojami buvo jėtis ir kilpinis, užkabintas ant nugaros. Dvigalvis skliutas buvo ypatingas Gėtų bruklys, kurį jie atgabelo į pakraščius Aigiosios marės, o kurs Graikų gadynėje pastojos symboliumi Kariško Zeuso, ir salos Tenedos.

Visi tie ginklai buvo iš brundzos, ar gal geležiniai, nors seniaus Gėtai buvo vartoję įrankius ir ginklus akmeninius. Metolams atsiradus, akmeniniai įrankiai buvo panaudojami prie aukavimų, kaip ana nugalastieji kirviai, rasti Arpade ir Ephēze.

Pakulinės ir lininės Gėtų drapanos buvo nudažomos visokiomis spalvomis, ir buvo papuošiamos kvadrais. Idomus yra drabužiai kunigo Ivrizė, papuošti tarp kitko su tokiu jau keturkampiu papuošalu, kokį randame ant kapo Phrygų karaliaus Mido, ir su idomiu symboliumi, žinomą po vardu "swastika," kuri pagarsėjo po atkasnyū generolo Di Cesnola Kypre ir Dr. Šlimano Trojoje. Nesuskaitomus sykius tą simbolių užtikninkame ant priešistoriškų sudynų Kypro ir Trojos, nors nerandame Aigypse, Babylone, Aušurijoje. Ar jį Gėtai prasimanė, ar galbut iš senesnių gadynių paveldėjo, mes nežinome.

GĖTAI ANT KYPRO SALOS yra Biblijoje minimi (Num. XXIV, 24, ir Isajah c. 23), ir ten apsigyvendami rado tenbuvių Pelasgus, su kuriais, bėgant laikui, jie susiliejo. Thotmio III laivynas užklupo ir paėmė Kyprą. Ir-gi Sėti "visus juos apgalėjo, vienus su savo ginklais, kitus be karionės, o kitus nuogandumu savo didelės kariuomenės." Apie 1300 pirm. Kr. g. Phoinikai pasmilo į Kyprą dėl vario kasyklų, del apščios medegos statybai ir del javų salos. Iš Kitiono Phoinikų įtaką platinosi labai greitai. Po Trojiškės karės ir-gi Hellēnai ten įsteigė keletą kolonijų. Vis-gi iki 6-tam šimtmečiui šešios iš septynių karalysčių, į kurias sala buvo padalinta, dėjo Kypriškus antrašus ant savo pinigų, ant monumentų randasi Kypriški ir Phoinikiški antrašai, o graikiški prasideda tik nuo 4-to amžiaus. Visur gyveno taikoje susimaišę Kypriečiai, Phoinikai ir Graikai. Kypras, atsikratęs nuo svetimo jungo, lobo žmones ir turtuose, ir bėgyje 30 metų 9-me amž. — valdė jures (thalassokratia) ir steigė naujokynes svetur. Kypras tuomilauk monopolizavo prekybą vario ir sidabro su Vakarais, o išdirbiniai iš brundzos garsėjo jau dienoje Homēro.

708 m. Kypro karaliai nusilenkė Sargonui Babylone, o nuo 605 m. ėmė klausyti Babylonėnų, Puolus Tyro miestui, daugiau ėion Phoinikai atplaukė su turtais, ir Phoinikų gaivalais sudrutėjo. Prie Darejo Kypras, Phoinikija ir Syrija sudarė penktą satrapiją ir mokėjo duonį "karaliui Kromininkui." Phoinikų įtakai einant didyn, salėnų dvasė nupuolė ir medegišką jų puolimas buvo žymus, nes Phoinikai alino tenbuvių visokiais būdais ir net banityjo geresnius ukėsus. Dingsta ir Kypriški antrašai. Bet ir Phoinikų gaivalais dingo, Kypriški-gi gaivalai tapo susiurbti hellēnizmo ir 57 m. Romėnai ten įsteigė savo provinciją.

2. LUOKIJA ARBA LYKIJA IR KITOS GENTĖS MAŽ. AZIJOS.

Luokija jau garsėjo gadynėje Trojėnų karės. Gyveno ten Solymai ir Terymliai, Milvai ir Kabaliai — bene gėtiškos kilmės. Laikuose savo nepriklausomybės Luokija susidėjo iš 23 miestų konfederacijos: Arina, Patara, Pinara, Olympas, Myra, Tios ir k. Tarp Luokiškių daila buvo išsiplėtojusi. Daugelis monumentų ir sugriuvusių dievnamų, kaip ir teatrų ir t. t., pamirštos skulptūros, monėtos, ir kiti senovės dalykai liudyja apie laipsnį jų civilizacijoj ir dailose. Luokiški daildarai net Atėnuose buvo mėgiami. Idomus yra jų antrašai su ypatingu alfabėtu. Luokijos miestelis Telmesus garsėjo sapnų išguldytojais, taip-gi orakulas Abuose plačiai skilbo. Olenas iš Luokijos buvęs seniausiu hymnų sudėtoju.

THYNAI buvo smarkus, kraugožus, ir mėgo grobimus. BITHYNAI kartais buvo vadinami Bebrukais. Didėsės sidabro kasyklos buvo tų trakiškų Bithynų kampe. Persų gadynėje šalį valdė nepriklausomi monarchai, kaip Dydalsas, Boteiras (376), Basas (326), Zipoitės (Zibaitis) ir k. Bet Nikomėdės, III, 74 m. mirdamas bevaikiu, užrašė savo karalystę Romėnams.

PAPHLAGONIJOS kalnynai buvo apdengti giriomis,

garsios buvo visokių metalų kasyklos, o gyventojai Trakų gentės atsiženklino kaipo medinčiai. Jų žiaurumas ir nenumanumas buvo perėję ir priežodį. Ilgai buvo po Persų valdžia, iki Kotys nepasiluosavo. Laisvės šalies užsibaigia su Pylaimenu II 90 m.

Ziloje senovėje PHRYGIJA užėmė didesnę dalį Maž. Azijos pussalio. Šalis buvo augšta ir nuogoka platuma, tinkanti ganykloms, kur maitinosi nesuskaitytos kaimeinės plonavilnių avių. Phrygų suris ir sudytos provizijos įgyjo platų garsą senovėje. Surūs ežerai suteikė gyventojams druską. Kalnai ir upės nešė auksą; taipgi Phrygijos marmuras iš senovės garsus buvo, o vynmedis plačiai buvo glamonimas. Phrygai buvo žiaurus, bet drąsus žmonės, tik labai prietaringi ir goslūs savo pobudyje. Anot Homēro jaunas Priamas ėjo Phrygams gelbėtu gintiesi nuo užpuolimo Amazonių (tur-but Gėtų) apie 1300 m. pirm Kr. g. Monarchija viešpatavo iki 560 m. kada, užkariauta, tapato Lydijos provincija.

Buvę linkę prie karės, mitrus ant karų ir sumatūs ant kumščiu, vėliaus Phrygai aprašomi esti kaip tingūs, bailūs ir kvaiši žmonės mystiško ir sujušinamo upo. Jų religiškos orgijos, palydimos išdydijos muzikos ir šokių, turėjo įtaką į Hellėnų dievmaldystą. Graikų muzika iš didelės dalies buvo paskolinta nuo Phrygų ir Lydų.

Phrygų gentis išilg Proponties, su kuriomis susidūrė Graikų kolionistai Bebrukai, Dolionai, Mygdonai ir kiti — buvo žemdirbėmis, galvijų augintojomis ir arklių veisėjomis ir smarkesnės bei kariškesnės už Phrygus vidžemio. Neskaitant skulptūros paminklų ir akmenų su antrašais, ir suradimo muzikališko stiliaus, Phrygai būvę mareiviais, ir per 25 metus (aplink 900-875) jie būvę viešpačiais Tarpžeminės jurės... Gentė jų Daktyliai, Idos kalnyne, atsižymėjo metalurgijoje, ir del jų mitrumo įgyjo vardą magikų.

TROJĖNAI, vieni iš seniausių gyventojų Maž Azijos, labai paskildo per Homēro poėmą; jie gyveno kalno Idos šalyje, kurią vėliaus vadino Mažąja Phrygija. Tai bene bus Bebrukiški Trakai. Dardanas iš Samothrakės ten įsisteigęs buvo savo dynastija. Gyventojai iš senų senovės buvo apsitaisę ir civilizuoti, mėgo prekybą ir jureivystę. Jų religija panešėjo į religiją Phrygų. Podarkės ar-ba Priamas pastatė sienas aplink Trojos miestą su bokštais, išvedė akvedukus ir t. t. Jis turėjo stovią armiją. Kilo karė tarp Graikų ir Trojėnų, kuri traukėsi per 10 metų ir pasibaigė Trojos apgrobimu 1184 m. (ar 1300), o su kuria mezgasi daug gražių padavimų (Iliada ir Odysėja); bet iš tikrųjų toki karė ženklina persiėmimą Europos su Azija už įtaką ir prekybą.

Dr. Šlimanas sistematiškai tyrinėjo senovinės Trojos susiediją ir 1872 m. atrado didelį rankių auksinių, sidabrinų ir varinių padarų ir ginklų neabejotinai didelės senovės; 1878 m. jis atrado įvairias architektūros išgales, auksu ir sidabru papuošalus su varliakaušiais (Troy and its remains, 1875, ir Ilios, 1880).

Trojėnų kampe sidabro kasyklos buvo žinomos pas Skėpsies pylį ir Idos kalnyne, o auksu kasyklos buvo pas Astyros pylį, ir kur jau Peramas savo skarbus rinko. Idos kalnyne gyveno Daktyliai, kurių vardai Kelmis, Damnaminas ir Akmuo dar šiandien Lietuvoje randasi. Homēras miti puikius išdirbinius auksorių ir liejklėlių. Anot Šlimano, pas Trojėnus randame minavotas akstis su auksu rinkėmis, sidabru kaustytus kardus, prie diržų auksines saktis, auksu ir sidabru kaustytus skydus, dailias auksu kupkas, kuriomis vyną gerta ir t. t. Karaliai skėptrus, kunigai lazdas auksines turėjo, gyvulius dievams aukuojant, ragus pauksindavę, o pelenus sudegintų ant laužo lavonų, laidojant į auksines skrynutes supildavę. Iliuonoje mokėjo auksą su auksu gan tobuliai suvirinti, sunituoti.

CHALYBĖAI — sidėrotektones vadinami — gyveno į vakarus nuo Halio upės, susiedijoje Sinopės ir buvo smurtūs kalnėnai, nors laukiniai savo papročiuose, atsižymėję kalnakasiai ir apdirbėjai vario bei geležies, kurios netruko jų kalnuose. Homēras (Ilios, II, 856) ėion talpina sidabro tėviškę. Regis, Sinopė buvo viena iš pažymių vietų del exporto jų geležies į Graikiją. Sinopiškė ir Chalybiškė (ar Chalybdiškė) geležis turėjo gerą vardą senovėje.

KARIJA vadinosi visa šalis nuo Kauno pietuose iki ištakai Majandro upės. Bėgant laikui, didesnę pamarių dalį buvo užėmę Graikai. Vienok kariškiai įstengė duoti laivynui Kserksio — 70 laivu. Lelegai buvo vergučiais ir žemdirbiais po kariškių valdžia. Imoniai pamaldų buvo ekstatiški ir pasiutiški, ypatingai tarp moterų. "Kariškė muza" pastojos priežodžiui del šermeninių garbstymų. Tarp Kariškių yra paskilbęs Skylakis iš Karyandos, kuris ištyrinėjęs yra Indo upę. Jie pirmieji pridrutino skiautures prie šelmų ir piešė pagražinimus ant skydų, ir prasimanė rankenas ant skydų.

Tarp Majandro upės ir Elaitiško priemario gulėjo LYDIJA. Šalis buvo kalnuota į pietus ir į vakarus, vyriausiu jos kalnyne buvo Tmolius. Žemė garsėjo savo vaisingumu ir minerališkais turtais, ypatingai auksu Paktolio upės, ir aplinkinėmis kasyklomis. Hērodotas Lydus "labai sidabringais" (polyargyrotatoi) žmonėmis vadina. Lydiški akmenis yra net šiandien žinomi: pilkai juodas titnaginis graphitas, sarda (raudonas kvarcas) ir sard-onyx. Garbino "Didejė Motyną". Poetas Alkmanas, gimimu Lydos, perstato Bakchanališkes nymphas kaipo melžančias levę ir darančias surį iš jos pieno, laikuose savo ėkskursijų į kalnus ir švenčių. Lydiškoji forma buvo viena iš seovės Graikų autentiškų formų muzikoje. Flėta buvo vartojama pas Phrygus ir Lydus. O magadiš arba pektis buvo Lesbiško Terpandro paskolinta iš Lydiškųjų česnių. Lydai mušo monėtas iš auksu ir sidabro; garsus Kroizo yra "statėrės chryzous". Majonai, senesnieji Lydijos gyventojai, tapo Lydų užkariauti.

(Bus daugiau).

CARMEN

PROSPER MERIMEE.

(Tąsa).

Bet mane sujudino tas nepamiršimo ženklas. Kad esi kalėjime, smagu atsiminti, kad laisvėje turi draugą, kurs tave atmena. Aukso pinigais lyg įžeidė mane. Aš labai norėčiau nusiusti jį atgal, bet kur aš galėjau rasti savo skolintoją? Rodėsi nelengva ją surasti.

Sykį degraduotas maniau, kad jau neturiu ko daugiau bauginties, bet manęs laukė dar pažėminimas. Tai atsitiko, kad paleistą iš kalėjimo mane pastatė prie pareigų ir išsiuntė sargybon, kaip prastą kareivį. Vargu galite įsivaizdinti, kaip jaučiaisi tokiame atsitikime jautrus žmogus. Aš maniau, aš bučiau bevelijęs buti sušaudytas. Tada bent vienas jau maršuoji prysakyje skyras; jautiesi pažymus, visi į tave žiuri.

Mane pastatė kaip sargybinių pas pulkininko duris. Jis buvo jaunas vyras, turtingas, "geras kavalierius" ir linksmai gyveno. Visi jauni karininkai ten atėidavo, daugelis piliečių, moterų, aktorių — taip sakydavo. Ką su manim, tai aš taip jaučia, tarsi visi mieste susitarė ten susitikti, kad spogsoti į mane. Atsirito pulkininko karieta su tarnu užpakalyje. Ir ką aš mačiau išlipant iš jos? La Gitanilla! Ji buvo išsišvarinus, pasipuošus ir išsiopusčius, tik auksas ir kasnykai. Žibučių šlebė, mėlynų žibučių čeverykai; gėlės ir apsiuvinėjimai visur apie ją. Ji turėjo Basque'ų tamburiną rankoje. Su ja buvo dvi kitos ėigonės, viena jauna, kita sena. Visados esti sena moteris jas vestos. Taipgi senas vyras su gitara, taipgi ėigonas, žaisti ir duoti joms šokti. Žinote, žmonės tankiai linksminasi pasikviesdami ir vakaruškas ėigonas ir liepdami jiems šokti romalis, jų ypatingai šokį; ir tankiai kitiems siekiamas.

Carmen'a pažino mane, ir mudu dirstelėjova į viens kitą. Nežinau delko, bet toje valandoje aš bevelijau buti šimtas pėdų po žeme.

—Agur laguna (labą dieną, drauge). Mano karininke, tu eini sargyba kaip nelavintas naujokas.

Ir nespėjus man nė žodį prartati, ji išiskubino į namus.

Visi svečiai susirinko į patio, ir, nepaisant minios, aš beveik viską, kas ten darėsi, galėjau matyti per stipinuos. Aš girdėjau kas'netus, tamburinas, juoką ir plojimą; kartais aš matydavau jos galvą, kada ji pašokėdavo į viršų su tamburina. Paskui aš girdėdavau karininkų jai tariamus žodžius, nuo kurių man kraujas mušdavo į veidą, bet ką ji atsakydavo, aš nežinau. Nuo tos dienos, aš manau, aš pradėjau ištikrųjų mylėti, nes tris ar keturis kartus man užėjo į galvą mintis laužties į patio ir verti peiliu tuos gaidžius, kurie flirtavo su ja. Carmen'a praėidama dirstelėjo į mane toms jos akimis — tamista jas žinau — ir tarė man pakuždomis: —Vientauti, kas nori gerų blynų, tas vyksta į Triana pas Lillas Fastia.

Lengvai kaip ožytis ji išoko į karietą, vežėjas sudrožė mulams ir linksma govieda nuvažiavo; aš nežinau kur.

Suprasite, kad pasiliuosavęs nuo priedermių, aš nuvykau į Triana; bet pirmiaus aš apsisuktai ir apsidulkinau, tarsi parodai. Ją radau pas tą Lillas Pastia. Jis buvo senas vaisių pardavėjas, ėigonas, juodbrūvas kaip maurus, į kurio įstai-gą daug piliečių atėidavo valgyti keptų žuvių, ypač nuo tada,

aš manau, kad pas jį apsigyveno no Carmen'a.

—Lillas — tarė ji pamačius mane: — aš šiandie nieko neveiksiu. Ryto bus kita diena. Eikš, pajs; eiva pasivaikščioti.

Ji užsimetė ant veido mantilą, ir mudu buvova gatvėje pirmą, nė kaip aš apsižiūrėjau, kur mudu einava.

—Senorita — aš tariau: — aš manau aš privalau padėkavoti už dovana, kurią man į kalėjimą atsiuntei. Aš suvalgiau duoną; su pielyčia pasigalandau durtuvo galą ir pasilaikau sau tavo atminčiai; bet pinigai, štai jie.

—Na, jis išlaikė pinigus — ji sušuko pasileisdama juokais: — Taip dar geriau, nes dabar aš pati be pinigų. Bet ką tas reiškia? Klajojantis šunelis nestips iš bado. Eiva, viską pravalykime, tu man pirkki.

Mudų patraukėva keliu link Sevilės. Įeinant į Gyvačių gatvę ji nupirko tuziną apelsinų, kuriuos ji man įteikė nešti skepetaitėje. Kiek toliaus ji nupirko duonos, dešros ir bonką Manzaniilla. Antgalo ji ėjo į saldinių krautuvej. Ten ji metė ant stalo auksinį, kurį aš jau sugrąžinau ir kitą, kurį ji turėjo savo kišeniuje, su kiek sidabrininių. Čia ji manęs paprašė visko, kiek tik aš turiu. Aš turėjau tik biskį smulkių, kuriuos aš jai įteikiau, jausdamas gėdą, kad neturiu daugiau. Aš manau, ji butų nupirkus viską, jei butų galėjus. Ji rinkosi geriausias ir brangiausias daigtus — yemas (kiaušiniai tryniai suokruoti), turm, kristalizuotus vaisius — kol jai tesėjo pinigų. Viskas tas man reikėjo nešti popieriniuose krepšiuose. Gal tamista žinau Candilejo gatvę, kur yra teisarys Don Pedro.

Man reikėjo susiprasti. Mudu sustojova pas namus toje gatvėje. Ji ėjo į prieangį ir pabarškino į apatines duris. Ėigonė, tikra velnio tarnaitė, atidavė mudviems duris. Carmen'a pasakė jai kasžinką romaniškai. Senė moteris išspradžių niurnėjo, bet Carmen'a, kad prisigerinti, davė jai du apelsinų ir bonbonų saują, ji taipgi leido jai paragauti vyno. Paskui ji užgaubė jai skraistę ir išleido ją per duris, kurias ji užkišo medine stuma. Kada mudu likova duvienu, Carmen'a ėmė šokti, tarsi patrakus, dainuodama: "Tu esi mano rom, ir aš esu tavo romi."

Aš stovėjau viduryje ruimo, apkrautas visais našuliais, nežinodamas, kur juos dėti. Ji numetė ašus ant aslos ir, apsikabinus man už kaklo, sušuko: "Aš užmoku savo skolas; aš užmoku savo skolas — tokios yra Cales'o tiesos."

Ak, pone, ta diena! ta diena! kad aš ją atsimeinu, aš užmirštu ryt-dieną!

(Brigandas valandžiukę sėdėjo tylėdamas, paskui, užsidegęs cigara, toliau tęsė:—)

Mudu buvova drauge visą tą dieną, valgydami, gerdami ir... ir visa kita. Kada ji prarijo visus saldinius, kaip šešerių metų kudikis, ji sukiošo rankas į senės vandens indą. "Dabar daryti sorbet'a" — ji sakė. Ji sudaužė yemas, šviesdama jas į sieną — "kad mušės mudviems nelysytų" — ji paaiškino. Nebuvo tokio išdykumo arba pasičvierinimo, kurio ji nebutų darius. Aš pareiškiau horą, kad ji pašoktų, bet kur gauti kastanetai? Be dvejimo ji paėmė senės vienatinę torielką, sudaužė į šuketes, ir paskui ji šoko romalis, barškindama šukėmis, tarsi jos buti keptų žuvių, ypač nuo tada,

(Bus daugiau).

SANDARA

"THE LEAGUE"
Published Every Thursday at South
Boston, Mass.

LITHUANIAN NATIONAL
LEAGUE OF AMERICA
VINCENT J. SZLIAKYS
Editor.
K. J. PAULASKAS
Business Manager.
827 E Street, Boston 27, Mass.

SANDARA

Savaitinis laikraštis
Leidžiamas kas Ketvergas

AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS
SANDAROS

Prenumerata turi būti apmokama
iš viršaus. Prenumeratos metas skai-
tosi nuo dienos užsirašymo.

Pinigų geriausia siųsti Pašto Mo-
ney Orderiu, adresuojant:
Metams kainuoja (Amerikoje) \$2.50
" " Kánadoje ... \$2.75
" " (Užsieniuose) .. \$3.00

Entered as Second - Class Matter
January 14, 1914, at the Post Office
Boston, Massachusetts, under the Act
of March 3, 1879.

Apžvalga.

NAUJAS MINISTERIŲ KABINETAS.

Kaip matote žiniose ant pirmo puslapio, rezignavus d-ro Griniaus ministerių kabinetui, inžinierius Galvanauskas sutvėrė naują kabinetą. Aiškiai pasiskelbusiu krikšč.-dem. bloko nariu yra tik vienas užsieniu reikalų ministeris — kun. Jurgutis, kunigo vardą užslėpęs už profesoriaus vardo. Visi kiti ministrai yra "bepartiniai," taigi daugiau ar mažiau pažangesni žmonės, taip kad Amerikos klerikalų spauda jau dejuoja, kad "liberalai" paėmė Lietuvos valdžią į savo rankas.

Krikšč.-dem. yra didžiama Steigiamajame Seime, tad jie galėtų ir savo ministerius pasistatyti. Delko jie to nedaro? Ko jie bijo?

Butų akvva išgirsi paaiškinimas iš Lietuvos ruo ty, kuriems yra priemami užkulsiniai politikos prietikiai.

AR GAUSIME FINANSINĖ MISIJĄ?

Atstovas gerb. Carneckis Veikėjų Susivazavime pareiškė, kad į Ameriką bus tuojaus atsiųsta Finansinė Misija, susidedanti iš įvairių partijų narių. Prabėgo daug laiko, bet tos Misijos atsiuntimo kaip negirdėt, taip negirdėt. Vienatinis naujojo kabineto narys krikšč.-dem. yra užsieniu reikalų ministeris, nuo kurio priklausio tokios misijos paskyrimas. Kasžin, ar ir kun. Jurgutis (naujas ministeris) bus toks trumparegis, kaip kun. Purickis buvo? Ar ir jis nematys, kad klerikalinis vienuosivimas užmuša Amerikos lietuvių duosumą? Amerikos lietuviai ir išsitiestų ir norėtų šelpti Lietuvą ir paskola ir aukoms, jei tik matytų, kad Lietuvoje reikalai vedami tvarkingai ir prakilnai. Jei ant Lietuvos Dienos (vasario 16 d.) būtų buvus Amerikoje nauja Misija ir gata vi nauji bonai, tai vieną dieną su atsakančiu iš Atstovybės pasistengimu būtų lengva buvę parduoti naujųjų bonų bent už milijoną dolerių. Ar Lietuvai nemalonas toks milijonas, jei ne Ministrerija, ne Atstovybė tuo nepasirupino? Kaip dabar yra, tai Vasario šešioiktoji mažai ką arba visai nieko neatneš Lietuvai bonų formoje. Senasis užsieniu reikalų ministeris tuo žvilniu buvo apsilėdęs (o gal ir nenusi-manė). Ar naujas kun. Jurgutis supras nors kiek amerikiečių dvasią? Supratęs ar turės drąsos elgtis taip, kaip yra Lietuvai naudingiau, ar veiks vien tik siaurųjų klerikalų naudai? Arti matoms atstovaudamas Lietuvą

erb. Carneckis aiškiai parod savo negalumą tai viciai, ku- žima. Aišku, kad jis nesuprasti amerikiečių psichologos ir niekad jos nesupras, tai gi ir užsieniu ministeriui negalės aurodyti, kaip kreipties į Amerikos lietuvius, kad iš jų gauti ko daugiausiai paramos. Ar ministeris kun. Jurgutis turės tiek supratimo Amerikos prietikių ir tiek drąsos, kad atšaukti viena- jį Carneckį ir atsiųsti jo vieton darbštų atstovą?

UZDARINĖJIMAS LAIKRAŠČIŲ LIETUVOJE.

"Tėvynės Balsas" No. 6 (1922 m.) "Kauno Kronikoje" talpina tokią trumputę žinutę:

"Laisvė" uždaro? Mums pra-neša, kad vakar vyriausybė uždariusi "Laisvės" dienraštį.

Ar tas būtų teisybė? "Laisvė" taip skaisčiai klerikaliska, toji dešiniausėji klerikalishkoji "Laisvė" galėtų būti uždaryta?

Ir pats "Tėvynės Sargas," p. A. Smetonos organas, esąs jau trečiu kartu uždarytas, kiekvieną sykį kitokiu vardu: kaip tik jį uždaro vėnu vardu, jis toliau eina persikrikštines. Taip, jis buvo "Lietuvos Balsas", "Lietuvių Balsas" ir "Tėvynės Balsas." Jeigu jį uždare kaip "Tėvynės Balsą," kokių "Balsu" dabar jis atsilieps?

Patėmytina, kad toksai "Lietuvos Ukinkas," kurs yra organas priešingos didžiamai sriovės, nė sykį nebuvo uždarytas. Uždaroma tik kraštutinieji laikraščiai.

NAUJAS JUOKŲ LAIKRASTIS.

Atsiųsta 1 No. (1922 m. sausio 1-15) "Šaipokos." "Šaipokas" prisivadias "Jumoro Laikraštis" ir esąs "Apsisprendęs eiti kas dvi savaiti." Yra 8 puslapių didesniojo knygos formato. Redaguoja jį Redakcija, kuri esanti Šiauliuose, leidžia Leidėja, viskam esąs atsakomingas Augustinavičius Ignas. Rašant reikia adresuoti: Šiauliai, Šaipokui. Tai tiek "Šaipokas" pasisako apie savo gyvenimo vietą ir savo tėvus.

Tame mažyčiame lakštelyje telpa (kiek jis sutalpinti gali) gerų juokelių ir satyros gabalėlių, daugiausiai lietuvių politikos srityje. Kaina: "vienas nusišypsėjimas — 3 auks., pusei metų — 30 auksinų, metams — 50 auksinų.

Pastabos.

RAŠO DAUGKENTIS.

¶ Musų veikėjams tenka daug nesmagumų panešti: išmetinėja jiems žmonės už L. A. B.-vę, kuri jokių atskaitų savo dalininkams neduoda; vėla kiti prikaishoja už žlugimą dienraščio "Lietuva"—mat tie patys pardavinėjo sėrus bendrovės ir dienraščio "Lietuvos". Dabar, kad prisieina kam nors rinkti aukos, nemažiau gauni prikaishų už viršminėtus dalykus.

¶ Veikėjai šitime nieko neprasikalto. Jie dirbo, žmones agitavo del pasišventimo, del lietuvių kultūros labo.

¶ L.A.B.-vė privalo savo dalininkams-šėrininkams išduoti atskaitas ir abelną jos finansinį stovį, kad užkirsti paskalus apie visišką jos žlugimą, kaip daugelis net jos pačių šėrininkų mano. Kiek man yra žinoma, nėra taip blogai: L. A. B.-vė turi kiek nuostolių 1920 metais, bet visgi dar ji turi pusėtinai idėjus savo pinigų į kaikurias Lietuvoje įstaigas, taiggi turi New Yorke namą ir tt.

¶ Mirusios "Lietuvos," kiek girdėjau, dar yra pora tukstančių dol. palaikų, kurie pasilikę išmokėjus skolas. Stovintieji arčiau tų dalykų, bene Dr. K.

angelis ir J. I. Bagdžiuinas, tu-tų paskelbti šėrininkų ir vi-omenės žiniai, kaip "Lietuvos" likvidacija nusibaigė. Jeigu ra atsilikusių pinigų, turi pa-ys buvę dalininkai duoti balsą ur tuos pinigus skirti.

¶ Susiv. L.R.K.A. kyla audra —pačių kunigų tarpe yra užsi-uldinėjimų ir užmėtinėjimų sančiai valdybai už eikvojimą organizacijos pinigų netiku-siems reikalams. Todel S. L. A. yra gera proga dabar pasidar-uoti ir gauti naujų narių prie savo organizacijos.

¶ "Vyrai, pajudinkime žė-mę!" Įsikurus "Lietuvių Politi-niam Izdui," chicagiečiai pra-džiai sukėlė \$1031.00 aukų nau-jam fondui. Klerikalai varo ašt-rią politiką Lietuvoje. Pajutę esant didžiamai jųjų atstovų Steig. Seime, čia jie parsikvietė iš Lietuvos palaidiežiuvius ir va-ro vaju įinkimui aukų savo parti-jos stiprinimui. Taigi ir mes ne-apsileiskime, stokime į atvira-kovą prieš keikunus, kurie ren-gia kartuves "bedieviams."

¶ New yorkiečiai paprato lošti vadovaujancią rolę musų politikoje. Jie nesitaria su kitų kolonijų veikėjais ir nemažai klaidų yra padarę. Bostonie-čiams ir chicagiečiams tas pra-deda nepatikti. Dabar eina jau gandai, kad New yorkiečiai nori visus S. L. A. Centro Valdybon narius statyti iš New Yorke. Vyrai! Apsiziurėkite ir nesauvė-liaukite, kad po laiku nereiktų graudintis. Kas perdaug nori, netenka visko.

ŠVENTEI BESIARTINANT

Artinasi vasario 16 diena, die-na, kuri mums, lietuviams, yra neapkauniojamai brangi, nes ta diena mums primena, kad lietu-vių tauta, vergavusi per 500 me-tų, ir buvusi pasaulio tautų už-miršta, tą dieną galutinai sut-raukė vergijos pančius, apsi-skelbdama laisva, nepriklausoma valstybė. Nuo tos dienos pra-siambėjo lietuvių vardas po visą pasaulį, ir pasaulio tautos, išgir-dusios musų balsą, išvydo, kad mes, lietuviai, esame kaip skir-tinga tauta Europos tautų šei-mynoje, ir kad mes turėjome ganėtinai tvirtybės išlaikyti sun-kius vergijos retezius, kurie mirtinai mus smaugė.

Apvaikščiodami šių metų va-sario 16 d., kaip trejų metų Lietuvos Nepriklausomybės šventę, gėrėsimės taja sunkiai iškovota laisvė, kad šiandieną jau mes esame žinomi pasaulio tautų šeimynoje, ir visur su pa-sididžiavimu drąsiai galime pa-sakyti, kad mes esame lietuviai.

Bet, apvaikščiodami tą taip brangią šventę, turime nepamir-šti, kad dar musų kova už laisvę nėra pabaigta, kad dar mes esame tos kovos sukuryje, ir kad dar mes visi turime laikyti įtemptas jėgas, ir visomis išga-lėmis prisidėti, kad ta kova ga-lutinai būtų laimėta.

Šiandien dar mes turime du savo laisvės priešus: Išlaukini, ir vidurini. Kol tie du priešai ne-bus pašalinti, tol mes negalėsi-me pilnai linksmai švėsti savo nepriklausomybės šventę.

Išlaukinis musų priešas tai lenkai, po kurių letena šiandien dejuoja Lietuvos dalis su sosti-ne Vilniūm. Tol ir mes, ir musų bočių gulinti kaulai nebus ramūs, kol Vilniūje ant Gedemino kalno neplėvėsuos Lietuvos tri-spelvė vėliava. Kol bus laimėta kova su šiuo priešu, gal netik kad mums, amerikiečiams, prisie- eis paaukuoti po kelis dolerius, bet dar gal prisieiti, kad musų broliai Tėvynėje turės pralieti savo kraujo.

Gi antras, vidurinis, musų priešas tai klerikalizmas. Šiandieną mes matome,

kad iš klerikalų pusės slenka juodas debesys ant Lietuvos šviesios padangės. Kad šį debesį prašalinus, reikia tvirtu laisvės vėju, kuris pajiegs jį išsklaidyti, nes jeigu į laiką jis nebus pašalintas, atprauks visą Lietu- vos padangę, ir musų tėvynę liks suniurus, ir šviesios ateities vargu bo kada sulauksime.

Šiandieną klerikalai, turėdami didžiama savo šalininkų St. Seime, jaučiasi esą galūnai ir deda pastangas, kad pravesti Lietuvai tokius įstatymus, kurie būtų naudingi tik kunigams ir jų špitolninkams, o ne kaimiečiams darbo žmonėms. Tik gerai prisi- žiurėkime į rišamus žėmės re- formos ir Mokyklos klausimus, ir aiškiai matysime, kam tie įs- tatymai yra daugiausiai taikomi ne kaimiečiams darbo žmonėms, tie kunigams ir jų pasekėjams. Žėmės reformų klausimas yra rišamas taip, kad kiekvienas ku- nigas gautų po gerą paliverką ir dar būtų paliūsuotas nuo visokių pilietiškių mokesčių. Na ir tuo pačiu laiku, aprupinę kunig- us gerais paliverkais, nori juos padaryti viešpačiais ant Lietu- vos Mokyklų, kad visi mokytojai būtų kunigų šalininkai ir po jų direkcija, kad maži vaikučiai, lankanti mokyklas, nežiurint ko- kių įsitikinimų jų tėvų, būtų kaip kokie gyvulėliai priišti ant klerikalishkų virvučių ir būtų ve-dami siauru klerikalishkų taku, kad jie negalėtų gauti tyro pla- taus pasaulinio mokslo, kuriuo vadovaudamiesi galėtų pasirink- ti pasaulio gyvenime sau tinkamą kelią.

Klerikalams nerupėjo ir neru- pi Lietuvos pilną laisvę ir jos šviesi ateitis. Jiems tik rupi, kad sulaikius kylantį progresą ir kad aptamsinų ir palaikius fan- natishko tamsybėj priaugėnias gentkertes. Kokia gi gali būti laisva šalis, jeigu joje nėra žo- dzio laisvės? Ką mes galime tik- kėtis gero iš priaugėnios gent- kartės, jeigu mokyklose vieton kad juos supažindinus su pasau- liniu mokslu, jie bus vientik su- fanatizuoti su klerikalishkos sek- tos reikalais? Ne! To būti nega- li! Mes norime, kad Lietuva būtų Laisva, Demokratiška Val- stybė, kad ten gyvenantiems vi- siems būtų pilna laisvė, ir būtų ji lygiai musų visų motina. Mes norime, kad Lietuvos mo- kyklos būtų laisvos, kad jos ga- lėtų išauklėti gerus mokslo vy- rus, kad ateityje, kaip dabar, ne- reiktų į ministerijas statyti su- tonuotus žmones, kur ne jų vie- ta, ir kurie įsiskverbė į tokias vietas žemina musų tautą pa- saulio tautų akyse. Argi mes ra- sime nors vieną kulturingą šalį, kurios ministerijos suduose sė- dėtų kunigai? Mes norime, kad iš priaugėnios gentkarterės išau- klėti svietishką inteligentiją, ku- ri galėtų tvarkyti šalies reika- lus, o kunigas tur altorių ir tegul sau garbina Dievą, ir tarnauja tik tiems žmonėms, kurie reika- laus jo patarnavimo.

Augšciaus minėjau, kad iš- blaškymui to juodo klerikalishko debesio, kuris slenka ant Lietu- vos padangės, reikia stipraus vėjo. Tinkamiausias tas vėjas bus musų Sandariečių Politinis Fondas. Jeigu mes, Sandariečiai, ir visi laisvę mylinti lietuviai pa- aukuosime į Sandaros Politinį Fondą bent vienos dienos uždar- bį, mes sukelsime bent kelis de- setkus ar šimtus tukstančių do- lerių ir tuokart galėsime savo vienminčiams Valstiečių Sąjun- gai Lietuvoj, su kuriais esame artimi draugai, suteikti tinkamą materialę paramą, ir tuokart juodas klerikalishkas debesys nuslinks nuo Lietuvos padangės.

Sandaros Politinio Fondo va- jus jau prasidėjo. Sausio 29 d. pakalbose Chicago, Ill., Lietu- vos Laisvės mylėtojai sudėjo vienu vakaru net **Vienuolika šimtu dolerių**, Beabėjo kad neat-

silikis ir kitos kolonijos, nes į ši Fondą aukuoti yra vieta metis sandariečiams, bet abelnai visų partijų lietuviams, kurie tik trokšta pilnos laisvės savo tė- vynėi. Tad sujuskime visi lais- vės mylėtojai! Tegul nelieka nė vieno, kuris sulyg išgalės su au- ka neprisidėtu į Sandaros Politi- nį Fondą. Jeigu mes visi stosime ant sargybos Lietuvos laisvės ru- bežias, tai ateinančiais metais, sulaukę vasario 16 d., ir apvaik- ščiodami ketverių metų Lietuvos Nepriklausomybės šventę, ap- vaikščiiosime ją džiaugsmingai, nes musų tėvynė bus laisva pil- noje to žodzio prasmėje, taip kad sugrįžė savo tėvynėn rasime sau ramią vietelę, nebus jokios pro- tiškos vergijos jungo, galėsime sau laisvai gyventi niekeno ne- persekiojami nė varžomi, ir baigti savo gyvenimo dienas gė- rėdamiesi savo atliktais darbais ir pramintu taku busiančioms gentkarterėms į skaisčią šviesią gyvenimo ateitį.

Padubysietis.

Vietos žinios.

DELEI VASARIO 16 D.

Besirengiant prie apvaikšči- omo ketverių metų Lietuvos ne- priklausomybės sukaktuvių, mes, lietuviai, turime gerai pri- sirengti prie tos brangios Lietu- vos šventės, idant parodyti pa- vyzdį Amerikiečiams, jog mes, lietuviai, Amerikos piliečiai ir sykiu tikri tėvynainiai, pritariame Lietuvos nepriklausomybei. Taigi kada prisiatįs apvaikšči- omo Lietuvos Nepriklausomy- bės Diena, sukviesime į musų prakalbas ir koncertus ko dau- giausia musų prietelių Ameriko- nių kalbėti arba pasiklausyti mu- sų koncertų ir sykiu NEPA- MIRSKITE ISNEŠTI REZO- LIUCIJAS reikalavimo nuo Su- vienytų Valstijų valdžios pripa- žinimo Lietuvos Nepriklausomy- bės. Nors bandėm jau daug syki- ū išnešti įvairių rezoliucijų reikalaudami Lietuvai pilnos ne- priklausomybės, tečiaus dar syki- ū padarykime spaudimą ant musų valdžios ir vietinių atsto- vų taib, kad kiekvienas atstovas gautų po kelias rezolucijas, ku- rios jam duotų suprasti mus pa- čių nusistatymą kaslink Lietuvos nepriklausomybės, ir tada gal Amerikos valdžia prasikrapštys akis ir pamatys, jog Lietuva yra ne dalis nepadalinos Rusijos, nei Lenkijos sulas, bet Laisva ir Nepriklausoma Lietuva, kuri yra sau laisvę iškovojusi.

Taipgi mes turime nepamir- ūti, jog ir tikrąjį musų reikalą — paremti musų viengėnčius tėvy- nęje kovojančius mirtinuj kov- je su lenkais už tą Nepriklauso- mybės dieną ir Lietuvos laisvę.

Remti tėvynę, kasgi galėtų at- sisakyti? Bet, esant neaiškiai Lietuvos valdžios politikai da- bartiniu momentu, gal daug iš musų Amerikiečių lietuvių atsi- sakys gausiai aukoti ant tėvynės aukuro, užtai kad nėra pilno pa- siikėjimo krikščionių demokra- tu vadamis, kurie dabar valdo Lietuvą. Taipgi nėra pasitikėji- mo nė Lietuvos atstovybei Ame- rikoje del nebuvimu finansinės misijos, kuri tikrai būtų atsako- bybė už tuos brangius dolerius, kuriuos mes aukuosime arba pirkisime Lietuvos Laisvės pas- kolos bonus, už kuriuos gal bus statomi kalėjimai ir kartuvės, kaip dabar jau yra aiškiai pasa- kyta krikščionių demokratų at- stovo, kun. Garmaus ir kitų.

Nėra pasitikėjimo Lietuvos valdžiai nei Lietuvos atstovybei Amerikoje, vienok reikalas gel- bėti Lietuvius ir Lietuvos liaudį, kovojančią už Lietuvos laisvę yra gyvas reikalas.

Gelbėti Lietuvos liaudį njekas negali atsisakyti, nes Lietuvos darbo žmonės yra mirtinoje ko- voje su lenkais, nepaisant, ar

Lietuvos dabartiniai valdininkai nori ar ne, ir todel mes, kaippo geri tėvynainiai, negalime nu- leidę rankas žiurėti, kaip mus broliai kovoja už Vilnių ir pilną Lietuvos nepriklausomybę su so- stapile Vilniūm. Turime švėsti Nepriklausomybės die- ną ir turime rinkti gausias aukas Lietuvos liaudžiai, kovojančiai už Lietuvos laisvę.

Klausimas yra, kaip musų gausios aukos bus galima pri- duoti į tas rankas, katrose yra ginklai, o ne kartuvių budavoto- jams ir krikščionybės naikinto- jams? Ateina į mintį, jog Vil- niaus gynimo komitetas yra Lie- tuvos darbo žmonių išrinktas, kuris kovoja už pilną Lietuvos laisvę.

Todel mes, Bostono Piliiečių Sąjunga pirmas skyrius bend- rai su Sandara ir socialistais nu- tarėm apvaikščioti tą iškilmingą Lietuvos Nepriklausomybės Die- ną ir rinkti aukas Vilniaus atva- davimui ir "siųsti surinktas au- kas tiesiai Vilniaus Gynimo Ko- mitetui į Lietuvą per bile kokią agenturą Bostone, kuri apsijims be jokių uždarbių pasiųsti mu- sų surinktas aukas tiesiog į Lietuvą KABLEGRAMU.

Todel mes varde Liet. Piliiečių Sąjungos, Sandaros ir socialistų kreipiamės į Bostono ir apielin- kių visuomenę neatsisakyti gau- singos pagalbos Lietuvai aukoti Lietuvos Laisvės Paskolos Bo- nus ir kitokias brangenybes, ku- rios bus prisijustos tiesiog į Lie- tuvą laike 48 valandų nuo pa- aukojimo, bus moralė ir finansi- nė parama suteikta Lietuvos liaudžiai ir darbo žmonėms, ko- vojantiems už laisvę ir Lietuvos nepriklausomybę.

Taigi patariam musų vienmin- čiams visoje Amerikoje stoti į darbą už laisvę ir Lietuvos Ne- priklausomybę nekreipiant do- mos į dabartinę Lietuvos vald- žią, nes šiandien ant Lietuvos sosto yra keletas smugelininkų, kurie neduoda Lietuvos liaudžiai tarti liuosą žodį. Vienok yra vil- tis, jog laiku tamsumai nušvis ir kova už musų sostapinę Vil- nių ir Lietuvos laisvę bus laimė- ta Lietuvos liaudies ir darbo žmonių.

Lietuvos Piliiečių Sąjungos 1-mo Skyriaus Komitetas:

- Stasys Mockus,
- Mikas Vainis,
- Jonas Palaimas,
- K. Žibikas,
- D. Šapalis.

Gabijos Koncertas.

Pereitą subatą, vas. 4 d., Lie- tuvių Svetainėje buvo labai pa- sekmingas koncertas, "Gabijos" parengtas. Žmonių buvo pilna svetainė. "Gabijos" choras pa- dainavo: "Kaip gražios dienos pavasarėlio" ir "Aras." "Gabi- jos" vyrai padainavo sekancijai: "Dobilai," "Palydėjau Svajonė- lę" ir "Gaudžia Trimitai." Aldo- dona Norkuniūtė ir J. Kapočiū- nas griežė smuiką. Anielė Bratienaitė skambino pianą. Vietinė dainininkė P. Balčiūnaitė daina- vo: "Ilgu, ilgu." Žinomas Wor- cesterio tenoras Petras Skrickis padainavo: "Vai verčia, laužo," "Dainius" ir plojimų iššauktas dar dadejo: "Kur josi, brolieli."

Vakaro padabintojai buvo pp. Pociū iš Chicagos, kuriudu atli- ko pretensinius dalykus. Ona Pocienė padainavo: "Naktis" (Čaikovskio), "La Girometta" (Sibella), "Rudens Lapai" (Pet- rausko) ir Valcą iš "Romeo ir Julija" (Gaudon). Gausiai šau- kiama plojimu teikėsi dadeiti tik trumputę juokingą anglų daine- lę.

Antanas Pocius (pianistas) paskambino "Rigoletto" para- frazą (Verdi-Liszt) ir kelis kar- tus plojimų iššauktas dadejo taipgi tik trumputį dalykėlį.

Vakara vedė komp. Mikas Pet- rauskas.
Miko Petrausko ir Pocių pa-

sekmingas koncertų ciklus pasibaigė: paskutiniai koncertai buvo Providence, R. I., vas. 7 d. ir Ansonia, Conn., vas. 8 d.; pp. Pociiai grįžta į Chicago, kur jie toliau darbuosis "Bethoveno Konservatorijoje," ir gerb. Petrauskas, užsiims mokiniu Lietuvių Konservatorijoje, So. Bostone, Mass.

VESTUVĖS.

Vasario 4 d. So. Bostone neatmezgamu moterystės mazgu likos surišti vietos sandarietis, ilgą laiką buvęs 7 kp. rašt. p. Alekas Rasimavičius su p-le Mare Tubin iš Montello, Mass.

Laimingos kloties naujai porėlei.

SUKAKTUVĖS IR IŠLEISTUVĖS.

Vasario 6 d. vakare, komp. M. Petrausko namuose, "Sandaros" red. gerb. V. J. Šliakys surengė puikų vakarėlį. Vakarė reikšmė buvo tame, kad paminėti gerb. V. J. Šliakio 25 metų sukaktuvės gyvenimo Amerikoje, ir kad draugiškai atsiveiktinti su gerb. Pociiais, kurie pakoncertavę su gerb. komp. M. Petrausku apleidžia rytines valstijas, ir grįžta Chicago. Vakarėlyje dalyvavo visas "respublikos" štabas, "Sandaros" štabas, p. Michelsonai, p. Šalnai, p. Kapočiai, gerb. svečiai Pociiai, Sungailai, Žilinskienė ir kiti. Visi linkėjo "Sandaros" red. geriausios kloties ir sulaukti kitų jubiliejų, ir atsiveiktinami su svečiais gerb. Pociiais juos įgaaliavo buti So. Bostono respublikos ambasadoriais vakarų valstijose.

Reporteris.

Gabijos Repeticija.

Bus Pėtnyčioje, vasario 10 d., Lietuvių Salėje, 8 val. vakare. Gerbiamieji Gabijiečiai, butinai susirinkit visi ant repeticijos, nes Gabija yra nutarus dalyvauti ketverių metų Lietuvos Neprigulmybės Apvaikšėjime vasario 16 d. ir reikia gerai prisirengti. Taipgi Nedėlioje. 1 val. Sandaros kambaryje bus Gabijos Susirinkimas, Butinai susirinkite visi nariai ir narės—yra daug svarbių reikalų.

Gabijos Spaudos Komisija.

"LIETUVOS UKININKAS" No. 2 ir 3 su naujausiomis žiniomis galima gauti Sandaros Administracijoje.

"Sandara"

327 E St., Boston 27, Mass.

Kur Gauti "Sandara."

- Pavienius num. galima gauti kožną savaitę už 5 centus, sekanciose BRIDGEPORT, CONN.
- H. Slavin, 24 Railroad Ave. CAMBRIDGE, MASS.
- K. Urbonas, 877 Cambridge St. CLEVELAND, OHIO.
- "Dirva", 7907 Superior Ave. P. A. Szukys, 2345 St. Clair Ave. HAVERHILL, MASS.
- S. Zavaldskas, 108 River St. CHICAGO, ILL.
- J. B. Aglinskis, 3238 S. Halsted St. MONTELLA, MASS.
- D. Kelha, 9 Aarthur St. A. M. Lanska, 672 N. Main St. P. Batkevičia, 678 Majn St. NEW HAVEN, CONN.
- K. Makarevičius, 255 Wallace St. LAWRENCE, MASS.
- J. J. Urbszo & Co. 101 Oak St. Z. Jankauskas, 70 Lawrence St. NEWARK, N. J.
- P. A. Lukšis, 190 Van Buren St. BROOKLYN, N. Y.
- J. Pasniewsky, 87 Grand St. "Vienybė" P. Co., 193 Grand St. WILKES BARRE, PA.
- J. Mickevičius, 59 Harkins Lane NASHUA, N. H.
- A. Trainavičius, 33 High St. BOSTON 16, MASS.
- J. B. Reinetz, 84 Salem St. NEW BRITAIN, CONN.
- J. J. Kadziauskas, 26 Davey St. NORWOOD, MASS.
- J. Pašakarnis, 1100 Wash. St. WORCESTER, MASS.
- M. Paltanavičia, 15 Millbury St.

Padėkos žodis.

Man keliaujant su sesute Saverą į Ameriką teko kelionėje daug ką patirti. Šiuomi keliais žodžiais pareiškiu, kad visą kelionę prirengia "Baltic States Finance Corp., Kauno Skyriaus vedėjas Kostantas Norkus ir už jo darbuotę tariame širdingą padėkos žodį. Mums keletą dienų gyvenant Kaune, teko matyti ir kalbėti su daugeliu norinčių keliauti į Ameriką, bet negauna leidimo todėl kad iš Amerikos turi prisiųstus affidavitus per tas įstaigas, kurios neturi Lietuvoje savo skyrių. Tokiu būdu, nėra kas Jiems prigelbėtų sudaryti visus reikalingus popierius. Man laukiant laivo Hamburge, taipgi teko girdėti, kad per Baltic States Finance Corp. skyrių yra geriausiai prižurimi keleiviai.

Kiti turėjo prisiųstus popierius iš Amerikos per kitus agentus, ir negaudami niekur patarimų, kreipiasi Kaune prie K. N. Norkaus, Baltic States Finance Corp. skyriaus vedėjo, kad partartų, kaip gauti reikalingus kelionei popierius.

Šiuomi patariu visiems Amerikiečiams kreiptis į Baltic States Corp., 357 Broadway, So. Boston, Mass.

Minėta įstaiga turi didelį "Kontorą", kame ir geriausiai sudaro reikalingus popierius kelionėje. Dar sykį mano kelionės prirengėjams tariau širdingą ačiū.

URSULE IR SAVERA RAINIUTĖS,

99 Silver Street, South Boston, Mass.

Pajieškojimai

Pajieškojimus del sandariečių ir "Sandaros" skaitytojų dedame tris kartus už \$1.00. O visiems "Sandaros" prieteliams po 50c. už sykį. Pajieškojimus siųskite, sykiu siųsdami ir pinigų.

"SANDARA,"

327 E Street, Boston 27, Mass.

Pajieškau draugės Marijonos Žilinskaitės-Petraitenės, gyveno New Haven, Conn. Mylėčiau susirašyti; malonėkis atsiliepti sekančiu antrašu: (6)

Miss Helen a. Peterson
34 Gloucester St., Boston, Mass.

LAIVAKORTĖS VEL ATPIGO

- ! Hamburgą ir Bremeną \$103.50
- ! Liepoją \$110.00
- ! Piliavą - Karaliaučiu \$106.50
- War Tax \$5.00
- Pinigų Siuntimas žemiausiu dienos kursu.
- Pinigus Lietuvoje gauna laike 25—30 dienų.
- P. MIKOLAINIS, 53 Hudson Ave., Brooklyn, New York.

Dailės Myletojams!

Senai laukiamos komp. M. Petrausko 5-kių metų "Kanklės" jau atspausdintos, kurios galima gauti "Sandaros" Adm. "KANKLIŲ" KAINA: Puikiai audeklo aparais \$5.00 Tvirtais popiero aparais \$4.00. "KANKLIŲ" TALPA TURINYS:

- 1) Aras; 2) Valia, Valužė; 3) Naujoji Gadynė; 4) Kriptušokis; 5) Dainius; 6) Rudens Lapai; 7) Daina be žodžių; 8) Jausm Mylek; 9) Klupakojis; 10) Suktinis-Sokis; 11) Neverkit pas kapą; 12) Vai Nerčia Laužo; 13) Vai ruta rutelė; 14) Kur tas Šaltinėlis; 15) Prirodino seni žmonės; 16) Mielaširdystė - Duettas; 17) Spragilų Dainelė - Duettas; 18) Pasaka; 19) Norkturnas; 20) Metai po Mentu; 21) Eglė, žalčių Karalienė; 22) Leidžias Saulelė; 23) Strazdelis; 24) Eisiu Mamei pasakysiu; 25) Valio Dalgelė; 26) Atneša Dievas Kuliuilį Viedrą; 27) Kur Josi; 28) Sokis - žaislas - Noriu Miego; 29) Seno Diedelio; 30) Be Laimužės; 31) Geismai ir Svajonės; 32) Jurių Baugos; 33) Jaunoji Lietuva; 34) Pasakyk Lietuvai, Mylimoji; 35) Dainuosiu, kad mirė Sukiltų; 36) Kalvis; 37) Kaitink šviesi Saulute; 38) Adomo Vargai; 39) Nakties Rasa; 40) Girių Paukšteliai; 41) Skamba Kankliai ir Trimitai; 42) Šią Naktelę; 43) Bernužėlį Nesvalkiok; 44) Suktinis - Sokis; 45) Rudens Meliodija; 46) Vakarais; 47) Atėjo Žiemelė; 48) Dainiaus Testamentas; 49) Ilgu, Ilgu; 50) Man Skaudėjo širdis; 51) Ant Kalno Karklai Siubavo; 52) Žalioj Lankoj; 53) Kikylis; 54) Laimingas, Didus; 55) Oi, Motute, Ma!; 56) Kaip Skiedra ir Pluta Nemunu Plaukė; 57) Gersim, Broliai, Ulevosim; 58) Manequin'ų Sokis.

Tai yra vienas milžiniškas dailės leidinys, kokio iki šiol lietuviai dar nėra turėję. Kadangi tokio didelio leidinio išleidimas daug lėšavo, tokiu būdu sulgyinus su jo verte, visai mažas skaitlius likos atspausdinti, o parsiduoda labai sparčiai ir tikimės, kad greitai laiku gali pritrukti.

Norinti įsigyti, pasiskubinkite, kol dar nevelu.

Sykiu su užsakymu pinigų siųskite sekančiu antrašu: "SANDARA,"

327 E St., So. Boston, Mass.

Pranešimas

Atidaryta auksinių dailių krautuvė. Taisome ir parduodame visokius laikrodžius ir auksinius daiktus už prieinamą kainą. J. M. DILIUS, 233 Broadway, So. Boston, Mass.

BARBORA UBRIKA arba KLIŠTORIUS ir JEZUITAI puiki knygelė — 50c. Pasiskubinkite, kol galima gauti "Sandaros" Adm.

Tel. S. B. 2488
DR. J. C. LANDZIUS - SEYMOUR LIETUVIS
Gdytojas ir Chirurgas
506 Broadway, S. Boston.
Valandos: 9-11, 2-4, 7-9.

Kerdieju Spaustuvė.

(KERDIEJUS PRESS)
598 Broadway, (2-ros Lubos) SOUTH BOSTON, MASS.
Jei jums reikia gerų spaustinių, kaip Lietuvių, taip Anglių arba ir dar kitomis kalbomis, tai kreipkitės pas Kerdiejus, jie gerai padaro spaudos darbus—be klaidų. Apart paprastos spaudos, Kerdiejai užsima gaminimu ir tokių dalykų kaip šėrai, Paliudijimai ir kitoki produktai, atliekami taip vadinamo Ingraviravimo, Spalvavimo, Imbosinio bei Litografijos procesais.
Vieta:
Kampas Broadway ir I Street.

NAUJI VOLIALIAI DEL PLAYER PIANO.

Ką-tik išleisti nauji Lietuviški voleliai del Player Piano. Ant visų volelių randasi dainų žodžiai, taip kad kada grajina, tai galima sykiu ir dainuoti.

- *VAI KALBA ŽADA \$1.00
- O LIETUVA NUMYLETA 1.25
- PAS DARŽELI TRYS MERGELES 1.00
- GANA BROLIAI MUMS MIEGOTI 1.00
- LAIŠKAS PAS TĖVELĮ 1.00
- SUSKINTAS KVIETKELIS 1.00

Užsakant per paštą, tai pridėkite 5 c. prie kožno volelio del nusiuntimo kaštų. Su pagarba,
J. A. ŽEMAITIS,
315 S. WEST ST., SHENANDOAH, PA.

NAUJOS KNYGOS!

Sulaukus žiemos vakarus, jos praleidžiame kiekvienas savo namuose, o kad brangų laiką neleisti uždyką, ir kad jį sunaudoti geriems tikslams, tai patariame sandariečiams ir skaitytojams įsigyti šias naujas knygas:

LYTIES MOKSLAS

Milžiniška knyga, 400 puslapių su daugybe paveikslų, kuri yra brangių turtu kiekvienai šeimynai, tvirtuose skuros aparatuose \$7.00.

KITAS KARAS

Ką-tik iš spaudos, T. M. D. leidinys, labai naudinga visiems peiskaityti 142 puslapių. Kaina 75c.

Tad pasiskubinkite jas įsigyti, nes greitai jų gali pritrukti. Su užsakymais siųskite ir pinigų:

"SANDARA,"

327 E Street, So. Boston, Mass.

Geriausia Proga

NORINTIEMS VAŽIUOTI LIETUVON

Kelionė bus Linksma ir PARANKI

NEDĖLIOJE, KOVO - MARCH 12-tą DIENĄ, 1922 M.

Didžiulis laivas AMERIKA specialiai atplauks į BOSTONĄ ir paims visus per mus keliaujančius pasažierius iš Bostono porto ir plauks tiesiog į BREMENĄ.

BREMENE ir be persėdimo su visais bagažais važiuos į KAUNĄ

Važiuojančius tuo Laidu lydės žymus mūsų KURJERAS, kurs važiuos iki pat Kauno.

NELAUKITE! Kurie žadat važiuoti Lietuvon, tuojaus užsakykite vietas, nes pigesnės ir tokios parankios kelionės niekur nerasite.

Rašykite tuojaus į grynai lietuvišką Bankinę įstaigą

BALTIC STATES FINANCE CORPORATION

357 BROADWAY, SO. BOSTON, MASS. Telefonas So. Boston 1061.

BALTIC STATES BANK,
Kapitalas ir Surplusas \$270,000.00.

PAVASARIUI ATEINANT, ruoškitės keliauti Lietuvon, — per mūsų tarpininkystę turėsite geriausią kelionę. 1921 m. mūsų Bankas išsiuntė suvirš 1000 keleiviu. Pasportų išrupinta 3000. Visi buvo dėkingi už draugiškumą ir gražią kelionę! AUKSINO KURSUI NUPUOLUS, naudokitės, siųskite pinigus Lietuvon. Ten jų reikia pavasario darbams, sėkloms, ukio įrankiams. Mes saugiausiai pristatome ir pilnai išmokame pinigus žemiausiu kursu. Per 1921 m. 12000 žmonių per mūsų Banką persiuntė Lietuvon arti 55 milijonus auksinų. MUSŲ KURSAS YRA ŽEMIAUSIAS. DEPOZITUS PRIMAME IR PER PAŠTĄ. Mokame 4%, priskaityto kas mėnuo.

Bankas atdaras: šiaip dienomis — nuo 9 val. išryto iki 5 val. vakare; subatomis — nuo 9 v. išryto iki 7 val. vakare. RAŠYKITE:

BALTIC STATES BANK

294 EIGHTH AVE., NEW YORK, N. Y. (Telefonas — Watkins: 2142).

Išgaminuoju Akis Pritaikau Akinius

Galvos skaudėjimas ir kitoki negeistini apsirėikimai kuno tankiai paeina nuo nuvargusių akių.

Duok savo akis išgaminuotimi patyrusiam optometrui. Vientėlis lietuvis optometras (akių specialistas) Naujoje Anglijoje.

J. L. PAŠAKARNIS O. D.
Ofisas ir Gyvenimas:
377a Broadway, cor. E Street, SO. BOSTON, MASS.

KASDIENINIS MAISTAS VISIEMS REIKALINGAS

Zinomas senas biznierių ANT. NAUJOKAITIS 208 West Fifth Street, South Boston, Mass. ATIDARĖ visokių produktų krautuvę, kaip tai Mėsos Markėtą ir Grosernia. Kviečia visus apilinkė Lietuvos kreipitis su pirkimu maisto ir kitų smulkmenų, čia rasite geras prekes ir mandagų patarnavimą.

Strand Lunch

Puikiausia Lietuviška VALGYKLA So. Bostone. Švariai viskas užlaikoma. Valgiai visados švieži ir skaniai pagaminti. Taigi ateik, o persitikrinsi. K. BLINSTRUBAS, Prop. 304 W. Broadway, So. Boston, Mass.

Ofiso Tel. S. B. 441
Residence W. Newton 1016-R.

Lietuvys Advokatas

Veda visokias provas, kaip tai: civiliškas ir kriminališkas; padaro visokius dokumentus prie pirkimo ir pardavimo. FRANAS J. KALINAUSKAS, 414 Broadway, S. Boston, Mass. (Virš Prekybos Bendrovės).

DEL VISŲ!

Taisau visokius čeverkykus vyrų, moterų ir vaikų. Gali vaikščioti taip kad su naujais. Padarau stiprai ir gerai ir pigiai. Užeikite del persitikrinimo. Visiems patogi užėiga, arti Lietuvių salės.

P. BUTKEVIČIUS, 301 E St., So. Boston, Mass.

Puiki Lietuviška UŽEIGA

pas ANTANĄ TAMULEVIČIŲ 300 Broadway, S. Boston Mass.

Lietuviai Amerikoje

PITTSBURGH, PA.

1907 metais čia buvo įsteigta A. P. L. A. (Aukščiausia Prieglauda Lietuvių Amerikoje) pašėpinė draugija, kurios galima buvo tvirti ir kuopos, ir atidaryti savo namas arba klubas, kuri gana sparčiai pradėjo augti — išaugo net į 22 kuopas. Kad A. P. L. A. buvo tvirta ant laisvų pamatų, tai čia pirmiausia ir pradėjo laisvesnieji kuopis ir "Laisvė" buvo organas. Vienas iš lyderių, J. Alexis, buvęs Centro sekr., buvo ir prie konstitucijos taisymo ir taip įsitaisė, kad visoki kuopoms išmokėjimai turėjo eiti per jo rankas: kasierius gauna orderį ir siūcia Centr. Sekr., o jis išsiuntinėjo, kam priklausio. Bet kad buvo gana gudrus, tai vietoje siūsti, pats sau pasilaikė. Ir taip per trejus metus suglemžė apie 14 tukstančių. Kada turėjo gana, tai pabėgo. Žinoma, kilo skandalas, suaukta extra seimas pradžioje 1921 metų. O čia kaip tik ėjo propaganda, kad kairiesiems reikia viskas užvaldyti, o jei kur nebūtų galima, tai sugriauti. Kad į extra seimą suplaukė didžiama kairių, tai, žinoma, nerupėjo jau Alexis su pinigais, bet rupėjo, kaip paimti vadeles į savo rankas. Čia tas gana pasisekė, įtariant, kad vienas Aleksis to negalėjo padaryti, kad visas komitetas turėjo žinoti apie vagystę — tai visi suspenduoti, kol komisija suras, kad kalti, tai paskiaus visus į "džėlą" (tik ne Alexi, nes tas "draugas"). Kada tas taip puikiai nusisekė ir visi kairukai gavo "džabsus," tai negalima pamiršti ir tų draugų, kurie gyvena Brooklyn'e, ir West Virginia, nes ir ten kuopos yra ir į seimus reikia atvažiuoti, o dar kol-kas komisarukų uždyka nevaži, na tai reikia uždėti mokesčius ant narių proporcionaliai, kad paprasti nariai užmokėtų delegatų kelionės lėšas. Seimas pasibaigė, raudonukai trina rankas iš džiaugsmo — puikiai pavyko! Bet visa nelaimė: ugi kuopų tie paprasti nariai kaip imis kelti triukšmą, kad nesutinka su seimo nutarimais, pradeda nesijusti mokesčių į Centra; kitos visai skirstė, pradedė ir provos. Galų-gale ateina ir kitas seimas. Nariai laukia ir rengiasi, bet štai "Laisvutėje" paskelbta, kad A. P. L. A. seimas bus McKees Rocks, Pa., sausio 22 d., 1922 m. Na, o nutarta buvo laikyti Pittsburgh'e, L. M. D. name, kur yra 7-ta kuopa. Centro Valdyba per metus laiko pamatė, kad su diktatura nekaip sekasi, ir nežinia — sušaukus seimą, kokios pasemkės gali būti, tai garsina, kad McKees Rocks yra daugiau restaurantų, o istikrųjų, tai daugiau raudonukų ir draugai užtars.

Atėjo diena ir seimo išdirbtas dienotvarkis priimtas. Vienas pastebė, kad į dienotvarkį nėra įdėta šelpimas — Rusijos delegatai juokiasi. Rinkimas seimo valdybos: pirmininku išrinktas G. Porčevskis — "draigai" nusiminė. Per čielą dieną dirbus, nieko gero nenuveikus, Centro pirm. F. Rodger šaukia, kad seimas nelegalis, kam nedėlioje, reikia perkelti į panedėlį. Kadangi jau visi mato, kad nebus galima pabaigti tą dieną, eina įnešimai del kitos dienos.

Sausio 29 d. G. Porčevskis atidaro seimą. Čia Centr. Sekr. Samuel Fedotaf ir Mr. Roger rėkia, kad nelegalis ir šis posėdis: viena vėl nedėlia, o antra, nė pusės delegatų nėra (mat nepatėmimo porą savo draugų). Bet

mandatų priėmimo komisija paaiškino, kad atvyko 50 delegatų arba tik šešias mažiau, kaip pareištą nedėdienį. Čia vėl Rodger sumano, kad pirma, negu bus pradėta sesija, kad buvęs kas. K. Varašis ir pirm. J. K. Mažiūka atiduotų čarterius, savo kaucijas ir antspaudą. Bet ir tas nepavyko. Nutarta baigti seimas, einant pagal dienotvarkį, kad kada bus užtvirtinta nauja valdyba, bus viskas sugražinta.

Na ir iš cilės atėjo atsiskaityti Centro Valdybai už savivaliavimus. Įnešta duoti papeikimas. Čia draugučiai stengėsi nepreleisti prie balsavimo, bet matydami, kad neišvengiama, tai pirmiausia balsuoti, kad nekalti avinėliai. Na ir suskaito 18 balsų, tad liko 32, kad balsuoti už papeikimą. Bet čia tuo vice-pirmininkas Adomaitis sako: Draugai, skandalas, negalima prileisti prie balsavimo, aš išeinu, draugai su manim. Na ir nutruko seimas. Kas toliau bus, nežinau. Rodžeris aiškino, kad šauks už kokių 30 dienų paprastą dieną, bet kur, nepasakė (gal Rusijoje). Iš delegatų buvo girdėti, kad ir organas reikia permaitinti, paimti ar "Sandarą", ar "Dirvą." Tai tiek iš A. P. L. A. Seimo. Delegatas.

NEW BRITAIN, CONN.

Šioje kolonijoje jau keletas metų mūsų pašėpinės draugijos susirinkimuose duoda įnešimus, kad reikalas turėti nors šiokią-tokią moksleinę maziems vaikeliams lavinime jų dainelėse ar bent rašliavoje. Kai-kurios draugijos tam tikslui buvo išrinkę atstovus, kad darbuotųsi įsteigimui tokios mokyklėlės. Bet metai po metų slinko, nes pašėpinės draugijos bijojo, kad mūsų kunigėlis neapsauktų, jog tai jau "bedieviai" vaikelius pradėjo lietuviškai mokyti. Kitiems taip bedvejojant, pasirodo įnešimas L. Š. Nepriklausomybės "Varpo" draugijoje, kurio yra susipietęs visas suaugęs jaunuimas (išskiriant daktarus ir davatkaites). Ir šiai draugystei, kaip dailės draugijai geriausia būtų užimti senų draugijų vietą ir stengtis organizuoti vaikelius ir pradėti juos lavinti.

Ir tapo išrinktas komitetas tų vaikelių suorganizavimui. Ir pasigirdo po visą New Britain'ą: veskit, tėvai, savo vaikus ant sausio 20 d. į Lietuvių Tautišką Namą ir ten bus vaikeliai prirašinėjami. Ir štai tą vakarą, rodos, prisirašė arti 60 vaikelų, ir tą patį vakarą gerb. Bružauskas sutvarkęs tuos vaikelius pirmiausia pradėjo lavinti sudainavimu "Lietuva, Tėvyne mūsų", o jau kitą savaitę, sausio 27 d., jau vaikelių buvo arti šimto.

Sulaukus sekmadienį mūsų kunigėlis iš sakyklos ir apšaukė, kad "bedieviu" mokinami vaikeliai — mat mūsų kunigėlis nusigando, kad bus vaikeliai mokinami lietuvių dailėje.

Taigi matote, New Britaino lietuviai, kaip mūsų dvasiškam vadovui, kaip Kristaus įpėdiniui, kas nedėdienis iš sakyklos iš jo šventos burnelės verčiasi biauariausi žodžiai. Nužūrės kokį asmenį ar draugiją, na, tai jau sekantį nedėdienį tam ir yra pašvenčiama smegenų davinimas ir liežuvėlio plėšimas, ir siundymas asmens prieš asmenį ir daroma neapykanta ir broliška meilė ardoma. O, Viešpatie! ar Tavo įpėdiniai tik tiek sugebi skelbti Kristaus brolišką

meilę ir vienybę? Musų plavionių išminčius su savo klapčiu-ku praminė vardą tiems veikėjams, kurie tuos vaikelius lavina, jau juos vadina "mokinukai" ir kitokiais įžymiais vardais.

Taigi matote, gerb. New Britaino lietuviai, kaip mūsų dvasiškas tėvelis atkreipia domę į jusų lietuviystę! Kaip tik kas pradeda ką nors veikti lietuvių tautai, tai mūsų kunigėlį didelius pavydumas apima: mat, kam kitas, o ne aš! Katalikas.

ROCKFORD, ILL.

Kai jau mano ir J. M. Bacevičiaus buvo "Sandaroje" rašyta, kad buvo rengiamas gerb. M. Petrausko koncertas, kuris turėjo įvykti sausio 22. Rockfordiečiai, sulaukę tos dienos tikėjosi, kad nebus apvilti. Tačiau susirinkus publikai paskirtam laike pasirodo ant pagrindų tulas "Mirgos" narys ir pranešė, gavo negeistiną naujieną, jog gerb. M. Petrauskas, dėlei susirginimo negalės dalyvauti savo koncerte. Koncertas, žinoma, įvyko, tik be Petrausko. Pociiai iš Chicago, kurie sykiu su Petrausku kitas lietuvių kolonijas apvažiavo, ir čia atsilankė. Nors ir pp. Pociiai yra paversę, vienas kaip pianistas, kita kaip dainininkė, tačiau iš publikos vis buvo girdėti nepasiganėdinimo: mat dar daugumas nebuvo matę nei girdėję kompozitoriaus, tai labai įdomavo jį matyti ir išgirsti jo gražias dainas.

Apie Počius nėra reikalo daug rašyti, nes dauguma juos yra matę ir girdėję. Turiu tiek paminti, kad vietinis mūsų dainininkas p. J. M. Bacevičius išpildė gana žymią koncerto dalį. Nors pats, taip sakant, iš to duonos nevalgė, tačiau jį gerai ir pralavinę balsą, ir jį publika iššaukė keletą sykių.

Šiuom sykiu publikos buvo atsilankiusios kiek daugiausia, negu pereinamais metais, tačiau kaip iš tokios skaitlingos lietuvių kolonijos, tai netiek, kad didžiutis. Mat, čia daugumas yra labai užsikrėtę partijos liga, tai vieni mano, kad del to jie tik negali dalyvauti, kad ne jų partijos žmonių, kiti vėl kitaip kaip teisišoni.

Sausio 29 d. buvo lietuvių Pirklybos ir Pramonės bendrovės prakalbos. Kalbėtojas buvo koks universiteto komercijos studentas. Publikos atsilankė visai mažai ir tie patys daugumoje buvo toki žmonės, kurie visai netiki į privatinės bendrovės biznį.

A. Savickas.

A.L.T.S. REIKALAI.

NORWOOD, MASS.

Sandariečiai, Jungkime Spėkas!

A. L. T. Sandaros 33 kp. rengia puikiausią vakarienę su koncertu, kuri bus vasario 12 d., 1922 m., pradžia 5-tą val. vakare. Kviečiame visus apilinkės kolonijų sandariečius atsilankyti, linksmai praleisti laiką. Iš kalno užtikrinam, kad busite pilnai užganėdinti ir tuomi paremsite mūsų kuopą finansiniai, o mes podraug neužmiršime jusų parengimų. Mes visomis išgalėmis remsime jus. Dabar labai patogus laikas, todėl drauge patariam visoms kuopoms subrusti ir daryti įvairiausių parengimus, kad per žiemą galėtume atlikti didelius darbus. Turime visuomet turėti omenyje pereinamo Sandaros Seimo užbriztus darbus, ir jų be didelių pastangų neatliksime, todėl pasiduo kime vieni kitiems rankas ir dirbkime kuonodžiausiai.

Šiuomi dar pranešu visiems 33 kp. nariams, kad mūsų pirmas metinis susirinkimas bus

nedėlioje, vasario 19 d., 1922 m., 1-mą val. po pietų, 10 Capel St., Norwood, šitame susirinkime turės naujai išrinkta valdyba užimti vietas, o senoji išduos raportus iš visų pareitų metų veikimo. Ir bus daug naujų, svarbių dalykų apsvartymui.

J. M. Pečiulis, rašt.

PHILADELPHIA, PA.

Iš A. L. T. S. 42 kp. Veikimo.

A. L. T. S. 42 kp. metinį susirinkimą turėjo sausio 29 d., Lietuvių Muzikolėje svet., 4-tą v. po pietų. Susirinkimą atidarė vice-pirmininkas A. Urbonas. Po perskaitymo protokolo buvo skaityta keleta laiškų iš Sandaros Centro. Nutarimai šie: Centro Valdybai pareikšti, kad nesidėtų bendrai veikimam su klerikalais, kol nebus išpildyti šie dalykai: 1) Lietuva turi atsiųsti Lietuvos Finansinę Misiją iš trijų narių, vienas nuo Liaudininkų ir Valstiečių Sąjungos bloko, vienas lai bus krikšč. dem. ir vienas bepartyvis (arba žydas); 2) Iš Atstovybės turi būti pašalintas p. Mastauskas, kaip neaiški upata ir neturintis Amerikos visuomenėje paramos; 3) Vieton atstovo p. V. Čarneckio, turi būti atsiųstas kitas žmogus, turintis prityrimą diplomatiniam darbe ir kuris galėtų veikti valstybinį darbą, o ne partijinį; 4) visos aukos, liečiančios Lietuvos valstybinius reikalus, turi eiti per Liet. Resp. Rėmėjų išdą; 5) Tautos Fondas surinktas Lietuvos valstybei aukas turi perduoti Lietuvos valstybei. Kol šie reikalavimai nebus išpildyti, A. L. T. S. 42 kp. pataria Centro Valybai nesidėti bendran darban su klerikalais. Taigi šiuo tikslu 42 kp. nutarė per "Sandarą" atsiųskti į visas A. L. T. S. kp., kad šį patarimą paremtų.

42 kp., apkalbėjus Amerikos Politinio Fondo reikalingumą, nutarė remti visomis išgalėmis ir pataria kviešti tam tikslui Amerikon iš Lietuvos adv. M. Slezevičių.

Paukuota A. L. T. Sandarai iš 42 kp. izdo \$5.00 ir kuopos nariai susaukjo šie: S. Griniene \$1.00; po 50c.: J. Brazaitis, A. Peleckis, Monkelevičius, J. Janulevičius, J. Kelly, S. Civilis, Mikelonis ir Z. Burkauskas. Nutarta prisidėti prie apvaikščiojimo vasario 16 d. Lietuvos 4-rių m. sukaktuvių šventės. Išrinkta I. Ivanauskas tam darbuotis.

Toliaus sekė 42 kp. valdybos raportai, ir rinkimas naujos valdybos šiemis metams. Iš raportų paaiškėjo, kad 42 kp. stovis geras kaip nariais taip ir abelnai. Naujoji valdyba metams užgirta ta pati, butent: J. Ivanauskas pirm., A. Urbonas vice-pirm., J. Janulevičius prot. rašt., S. Civilis finans. rašt., Z. Burkauskas izd., S. Griniene organizatorė ir kp. korespondentė, tik vietoje A. Andriaus buvusio taipgi organizatorium, jam išvažiaus keleta mėnesių atgal Lietuvon, išrinktas jo vieton Mankelevičius organiz. Išrinkta komisija peržiūrėjimui 42 kp. knygu ir šių: J. Kaulinskas, Mankelevičius iš S. Masiukas.

Sekantis A. L. T. Sandaros 42 kp. mėnesinis susirinkimas bus vasario 26 d., Lietuvių Muzikolėje svetainėje, 3-ičą val. po pietų. Malonės visi nariai gerai įsitėmyti, ir kurie dar skolingi — atsiteiskite, nes kitaip gali būti laikraštis sustabdytas.

Malonų įspudį padarė Krivija. Laikė 42 kp. susirinkimo atensha didžiausią punda ir paduoda pirmininkui, tas priimparas ir išdalina visiems nariams. Buvo ir klausytojų, jiems taipgi įteikta. Puiku, kad Krivija sparčiai darbuojasi.

S. G.

NEWARK, N. J.

Sandaros 19-tos kuopos valdybos iniciatyva buvo sukvietas sausio 29 d. Newarko pažangiųjų veikėjų susirinkimas, kuris ir įvyko 2 val. po pietų. Kuopos pirmininkas M. Truska atidarydamas susirinkimą paaiškino, priežastis, kurios privertė kviešti šį susirinkimą ir tikslą, prie kurio turėsime eiti. Iš svarbiausių priežasčių, kurias pirmininkas pabrėžė, yra sekančios:

Žinios, kurias praneša Lietuvos laikraščiai paskutinėse savo telegramose, yra begalo svarbios, ir kad jomis kiekvienas Lietuvos tėvynainis, kuris tik stovi ant valstybinio pamato, turi susidomėti. Pirmiausia kr. dem. partija, turėdama didžiūmą balsų Steigiamajame Seime, jau spėjo suvaržyti Lietuvos sunkiai iškovotą laisvę, pavergė mokyklas savo partijos naudai, kuriose skleidžia tamsybę, neprileido prie nusavinimo dvarų, o svarbiausia priežastimi, tai ta, kuri privertė Dr. Grinių rezignuoti — tai vedimas Lietuvos į Rymą, o per Rymą ir į Lenkiją.

Tų faktų niekas neužginėys. Atsiųsti kr.-demok. partijos atstovai Bagdonas ir du kunigai Bumšas ir Garmus, renka aukas ne kovai su lenkais, ne atdavimui Vilniaus, Šauliams, ne Gynimo Komitetui, jie atsiųsti ne agitacijai sekmingesniai išpardavimui L. L. P. Bonų, bet grynai klerikaliniai partijai, nors žmonių akyse pirmiausia sakydavo, kad surinktos aukos bus sunaudotos "Katalikiškam Universitetui," bet kuomet amerikiečius pasiekė žinios iš Lietuvos, kurios pranešė, kad Seimas nutarė ir steigia Valstybinį Universitetą, tai tie atstovai ir klerikalų laikraščiai nukreipė tas aukas Lietuvos "kultūros" darbams. Koki kr.-demok. "kultūros" darbai yra? Kiteki katalikiški "kultūros" darbai negali būti, kaip yra pažymėta devijų tukstančių metų prognoze: steigti kuodaugiausiai klišortų ir juose kuodaugiausiai laikyti nekaltų seselių ir tinginių brolių, prasimanyti inkvizicijas ir visokias kitas kankynes.

Antras liudymas, tai prisijuntimas Lietuvos Atstovo "vieno" kataliko p. Čarneckio, kuris "locomis" rupestimis pirmiausia pasirupino sudaryti finansinę misiją iš savo "vienųjų" Mostovskio, Česnulio, Bielskio ir kitų, kurie visi sujungtomis spėjimais bepoteriaudami visai nuslopino L. L. Paskolos parduvinėjimą (mat tas lenkams ant sveikatos), apie rinkimą aukų Šauliams, Gynimo Komitetui, atdavimui Vilniaus pas juos ir kalbos nėra.

Kuomet čia buvo Atstovas p. Vileišis, tai jis išpardavė ant visų devijų milijonų dolerių L. L. P. Bonų. Aukos Šauliams, Gynimo Komitetui, Vilniaus atdavimui taipgi milijonais plaukė, bet tas buvo nesveika lenkams. Tad Amerikos lietuviai klerikalai, (informuoti iš Lietuvos klerikalais), kad pagalbėjus savo vientikiams lenkams, pradėjo įrodinėti Lietuvos Steigiamajam Seimui, kad p. Vileišiui buvant Amerikoje L. L. P. Bonus pirkto tiktai jo minties žmonės, t. y. tautininkai ir kairie socialistai, o visi katalikai nepasitenkina p. Vileišio darbuote Amerikoje, prisilaikė nuo pirkimo Bonų ir aukavimų, bet Paskolos Bonus galima sekmingai išparduoti atvykus katalikiškam atstovui. Tai klerikalų buvo tokia Lietuvoje vieša politika, bet siaptai yra nustatyta kaip tik priešingai, kas ir įvyko atvažiaus gerb. Čarneckiui.

Susirinkimas ramiai su atyda išklauskė pirmininko, pilnai sutiko su jo pabrėžtais faktais, nesileisdamį dideles diskusijas vienbalsiai nutarė koveikliausia

sudaryti tam finansinę spēką, su kurios pagalba galima būtų kovoti prieš tokį klerikalų amara ir jų judosišką elgimąsi. Pradėjus jieskoti budų sudarymui finansų kuopos raštininkas pastebėjo, kad tokias finansines spēkas geriausia koncentruoti prie A. L. T. Sandaros Centro, kaip grynai tautiško pobūdžio organizacijos, prie kurios jau yra tam tikslui suorganizuotas Politinis Fondas, o kolonijose, kur yra Sandaros kuopos, užtenka darinkti kelias upatas sekmingesniai veikimui ir kontrolei prie kuopos valdybos. Susirinkimas pilnai sutiko ir išrinko komitetą iš sekančių ypatų: J. Šedis, J. Rimas, A. S. Trečiokas, kurio priderystė bus šaukti susirinkimus, rinkti aukas, regti prakalbas ir t. t. Susirinkimus Politinio Fondo nutarė laikyti kas antrą sekmadienį kiekvieno mėnesio 2 val. po pietų. Sekantis susirinkimas įvyks vasario 12 dieną, 2 val. po pietų.

Dėlei patvirtinimo savo nutarimų ir veikimo ateityje, susirinkusieji sumetė aukų \$30.00. Aukuotojų vardai ir pavardės yra sekančios: po \$10 — A. S. Trečiokas; po \$3, A. Žiugžda; po \$2, J. Škėma; po \$1, V. Pranis, V. Borkevičius, J. Rimas, A. Anckaitis, L. Cibaitis, M. Truska, M. Dvareckas, J. Šedis, Petrauskas, A. Pempė, J. Mazauskas, Faltinaitis, V. Lazdynas, P. Lukšis. Juodavištis.

RACINE, WIS.

Apvaikščiojimas.

A. L. T. S. 35 kuopa ir T. M. D. 121 kuopa, tos dvi sesutės, bendrai rengiasi prie paminėjimo Lietuvos nepriklausomybės ketverių metų vasario 16 d., ketvergo vakare 7:30 val. Union Hall. bus prakalbas. Kalbėtojai užprašyti iškalbingi, kurie mums, Racine lietuviams, aiškiai apsakys, kaip Lietuvai sunkiai prisiėjo 500 metų vargtinunant po svetimu valdonu, ir kaip mes dabartiniu laiku turime kovoti ir su kuo, kad priešus prie pilnos laisvės ir kad kiekvienas Lietuvos pilietis būtų laisvas.

Tad kviečiame visus lietuvius be skirtumo susirinkti į prakalbas vasario 16 vakare, Union Hall. Susirinkę plačiai viską apkalbėsime ir pasidalysime mintimis. Kam brangi laisvė ir motinėlis Lietuva, ateikite visi į prakalbas. Rengėjai mano visos atsilankiusios publikos numinti paveikslus, kurie vėliaus bus pataipinti į Amerikos lietuvių albumą.

Kitos žinutės.

Jonas Sadauskas praėytų metų rudenį, rugpūčio mėnesyje, išvažiavo į Lietuvą gauti sau gyvenimui draugės. Parvykęs tuojaus surado tinkamą draugę, susižadavo ir, išbuvus apie keturius mėnesius Lietuvoje, abudų Sadauskai grįžo atgal į Ameriką. Bet J. Sadauską patiko nelaimė: privažiavus prie Chicago kas-žin kaip likosi iš pasaziernio karo išstumas, ir jam nuvažiavo abi koji ir šiaip visą apdaužė, kad vos pagyvenęs 3 valandas nusiūstas į Chicago ligoninę mirė, palikdamas didžiausiam nuliudime savo jaunutę žmoną. Gaila jo — rimtas vyras buvo ir laisvų pažiurų, bet moterei reikalaujant tapo palaidotas sausio 16 d. su bažnytinėmis šv. Kaz. parapijos apeigomis. Velioniui dar esant namie viena moterėlė G. nuėjo atsiveikinti, bet jos buta laisvos, tad įėjus į grįčia, kur velionio kunas buvo, nepuolė ant kelių Tai patėmė katalikės moters sušuko: žiurek, vėl viena kumelė atėjo. Moterėlė iškart paraudo, išgirdus tokį užmetimą, bet po valandėlės pratarė: atsiprašau, aš neesu kumelė — kumelė turi keturias kojas, o aš turiu dvi, aš esu vi-

ta. Taip viskas pabaigta. Nuldydus velionio kuną į šv. Kaz. bažnyčią, kun. Daugis atlaikė šventas mišias ir po mišių dar tinkamą prakalbėję pasakė, pabaigoje padarydamas pastabą. Mat patėmijo, kad visą laiką bažnyčioje laike pamaldų stovėjo trys vyrai. Kunigėlis sako: žydėlis ir tas butų priderančiai užsilaikęs, ko-gi jus kaip stiebai stovite visą laiką? Nebijokite, Jonas nebėgs, Jono kunas atšalęs, jis nevyks laukan. "Prietelis" rojauš skystimėlio J. S. K. "Dar'ke" pleškina korespondencijas, kaip tik dažino, kad laisvosios pusės žmogus miršta, ir šūkauja: žiūrėkite, kad visi bedieviai prie mus kreipiasi, reikalaujami nors šalto kuno švęstu vandėniu krapinti. Ištikrojiems nauda. Bet kada mirė Stalmokienė, kuri visą laiką nelankė bažnytelė, kaip tik \$25.-00 parodė, visokių šventų patarnavimų gavo. Vaidyla.

NEW BRITAIN, CONN.

Sausio 22 buvo A. L. T. S. vakarėlis, kurį surengė 32 kuopa, su judančiais paveikslais, kuriuos rodė visiems gerai žinomas gerb. Račiunas, Lietuvių salėje, 354 Park gat. 32 kp. pirmininkas atidarė programą, trumpai paaiškindamas sandariečių tikslą, ragindamas prisirašyti prie Sandaros. Ir ragino pirkti L. L. P. Bonus, nebuvo parduota Bonų. Toliau perstartė L. U. Varpo dailės draugijos pirmininką pil. A. Olsteiką, kuris aiškino plačiai apie rengimą veikalų, kviesdamas, kad tėvai leistų vaikučius prie dailės. Toliau gerb. Račiunas kalbėjo apie paveikslų bendrovės padėtį. Ir čia dar turio priminti, kad ponija Račiunienė padainavo keletą dainelių, kurios į publiką padarė didelį įspūdį.

A. J. Krušinis.

BRIDGEPORT, CONN.

Iš Sandariečių Darbuotės. A. L. T. S. 15 kp. laike ekstra susirinkimą sausio 26 d. kad aptarcentro pasiūstą Konfidencialį Laišką, kur paduoda Centras savo nusistatymą. 15-ta kuopa visada sutinka veikti išvieno valstybiniam darbe, kas suteiktų daugiau naudos atstatyme Lietuvos valstybės.

Taigi ir užgria Centro nusistatymą ir paduotas išlygas. Dar padarė nors mažą sumanymą pridėti prie išlygų, ką turėtų visos kuopos atlikti: tai laikytis Centro paduotų išlygų, kad nepasidavus Klerikalų šmugelin, nes jie bando visokiais būdais, kad pavergs, tik viena stipriausia partija Sandara jiems visada užduoda smugį, kur tik jie pamėgina, kauke užsidengę veikti išvieno, kad pakenkus Sandaros spēkoms.

Pavyzdin, ir mūsų kolonija rengiasi prie apvaikščiojimo Lietuvių šventės, vasario 16 d. Tuo tikslu užsiėmė vietinė L. L. P. stotis: susaukė susirinkimą sausio 27 d., kad sudarius programą apvaikščiojimui dienos paminėjimo ketvirtųjų metų sukaktuvių nuo Lietuvos apsiškelbimo nepriklausoma.

Susirinkime dalyvavo ir kun. Pankus, ir jis padavė labai gūrų sumanymą: aptarus rengimą, kunigas įneša, kad apgarsinimai skambėtų, buk apvaikščiojimā rengia visi Bridgeporto lietuviai, o ne L. L. P. stoties vardu. Mat tokiu būdu visuomenė mamaty, kad kunigas tą viską surengė, taigi užsiėmė sau daugiau garbės, kurios jis jieško. Ir jis manė, kad niekas nesuprato jo skymo, nes niekas nesipriešino. Bet kur tau nesupras: didžiama suprato, bet tam skymui padarė nusileidimą. Ateitis parodys, kaip jis su savo gudriais sumanymais toli keliaus.

Patartina sandariečiams ne-

miegoti, bet buti prie darbo visada ir tēmyti, kas išeis iš mūsų gudruolių. Sandarietis.

Kunigai Ir Mokykla.

Pažvelgę į kulturingą pasaulį, mes matome, kad ten kunigai daugiausia rupinasi tikybos ir bažnyčios reikalais, palikdami, jų žodžiai betariant, šios ašarų pakalnės vargus pasauliniams žmonėms.

Lietuvoje kitaip: kunigai, kiek galėdami, brukte brukasi į visokias valdžios ir visuomenės įstaigas, varžydami, su pasauliniais darbininkais. Ir mes dabar matome kunigus valsčių tarbybose, bankų konforose ir mokyklose pasaulinių dalykų mokytojais

Aš, žinoma, nematyčiau tame jokio blogumo, jeigu jie pildytų tiesiogines savo pareigas ir nesigriebtų demagogijos būdų, kad kitiems vadovauti.

Čia turiu galvoje mokyklą. Kas mūsų šiandien Lietuvoje nėra girdėjęs susirinkimuose kunigus šaukiant: kad mokytojai baigia varyti tikybą iš mokyklų lauk ir jei tikybą nebusianti dėstoma mokyklose, Lietuva pražūsi, žmonės pavirsia žvėrimis ir t. t. Kur tu čia žmogus besurašysi ką jie pritauska.

Istiesu, paklausius tokiame mitinge, kaip man teko girdėti Jūzintuose kun. Stakelę rėkiant, tai gali ne viena moterėlė paabėjoti bene bus verta vaikus mokinti, gal jie bus ku rkas laimingesni bemoksliais palikę, ypač, kaip jos čia pat mato, kaip dvasiškas tėvelis įpykęs, sušilęs ir apsiėilėjęs kovą veda su savo priešininkais, kaip jis vieną pagriebęs už sprando nustumė pakalnėn, kaip kitas prieštarauja — nors plyšk žmogus.

Tačiau, žinoma, ne visi kunigai taip brutaliai elgiasi, kaip kad Stakelė kitas jų bando graudingai ir nužemintai šnekėti į minią, kad ir kiekiausia vyro širdį sujūdina ir gal ne vienam dievobaimingam žmogui pasirodo, kad istiesu kunigai ir tikybą yra skriaudžiami.

Kaltinimai, kad sodžiaus šviesuomenės atstovai mokytojai persekioja tikybą yra visai be pamato. Iš tikrų gi kunigai prisidengę tikybą nori išnaudoti mokyklą ir mokytojus saviems tikslams. Kokie jų yra tikslai mes gerai žinome.

Dabartiniu laiku visose, Lietuvos respublikos mokyklose, tikybą yra privalomu dalyku ir užu jos dėstymą kunigai gauna atlyginimą, kaip ir pasauliniai mokytojai. Rodos, geriau nebereikia!

Dabar pažiūrėkite, kaip kuni-

gai atlieka savo pareigas ir kaip jie uoliai dėsto tikybą mokykloje. Pasirodo, kad kunigams tikybą tėra svarbus daiktas tiktai mitinge, žmonėms akis muilinti. Mokykloje kaip rodo faktai nelabai tenori tikybą dėstyti. Štai pavyzdžiui paimkime Rokiškio apskritį, kur susipietę rinktinės klerikalų pajėgos. Instruktorius vienoje mokytojų konferencijoje, pranešė, kad praėjusiais metais visame Rokiškio apskrityje tikybą regulieriai buvo dėstoma tiktai poroje mokyklų. Pačiame Rokiškyje, kur štiesų kagali reikia su rėksniu kun. Bumša priešakyje, tai į Rokiškio mokyklą pats Bumša per visus metus tebuvo pasirodęs tiktai porą sykų, nors skaitėsi mokyklos kapelonu.

Taigi, kaip pasirodo tikrenybėje, tikybą mūsų kunigams nėra jau toks svarbus dalykas, kaip, kad jie šaukia mitinguose.

Pagaliau, nesvarbus jiems yra ir užmokestis už tikybos dėstymą, nes istiesų kagali reikia tik kunigui, tie keli arba ir keliolika auksinų, jeigu jis kai Dievas duoda, tai kitoje įstaigoje darbuodamas per keletą dienų užsidirba mokytojaus algą ir nereik kankintis su mažiukais.

Jiems svarbu yra tikybą prisidengus turėti savo įtakoje ir priežiuroje nelaimingą visų apleistą mokytoją su tamsių žmonių pagelba, priversti mokytoją buti istikimu kunigijos obalsių skelbėju, kokiais dabar yra vargoninkas ir zakristijonas. Ar gali jie kitaip veikti ir manyti, kas klebonui netinka? — tą visi mes gerai žinom.

Šviesesnieji mokytojai, žinoma, ištolo kratosi nuo tokios kunigijos globos, kad apgynus savo ir mokyklos laisvę dauguma mokytojų yra susiburę į Mokytojų Prof. Sąjungą, kurios tikslas yra rūpintis ekonominiiais ir dvasiniais mokytojų reikalais, tai yra jai daugiausia rupi, kad mokytojas būtų laisvas, savystovis asmuo, nes tik toks tinka auklėti jaunajai kartai: vergas vergus tik tegali išauklėti.

Toji Mokytojų Sąjunga mūsų klerikalams yra, kaip ir koks krikšlas akyje, todėl jie visokiais būdais stengiasi Sąjungą išardyti: laikraščiuose ypač "Laisvėje" visaip šmeižia, per mitingus kursto žmones neprimti mokytojų sąjungos narių ir t. t. Jie gerai žino, kad neorganizuotus mokytojus daug lengviau po viena nugalabyti.

Dabar man matos, visiems yra aišku delko mūsų kunigai, taip mokytojus keikia.

Mokytojas X—mas.

Ar Jus Kankuna Pleiskanos? NAUDOKITE Ruffles Ar Jums Galvos Oda Niešti? NAUDOKITE Ruffles Ar Jus Plauka Slonka? NAUDOKITE Ruffles Ar Jus Norite Apsaugoti Jus? NAUDOKITE Ruffles Užlaikymui savo plaukų gražiais ir tankiais NAUDOKITE Ruffles Užlaikymui galvos odos sveikai ir tvarkingai NAUDOKITE Ruffles

Ruffles galima gauti visose aptiekose po 65c. bonk, arba tiesiog iš išdėbiu per pašta už 75c. bonka.

F. AD. RICHTER & CO. 3rd Ave. & 35th St. Brooklyn, N. Y.

KNYGYNŲ ŽINIAI

Šiuomi pranešame visiems knygynams kaip Amerikoje, taip ir Lietuvoje, kad "Sandaros" Administracijoje galima gauti "Sandaros" kompletas 1921 metų. Su pasiuntimo lėšomis Amerikoje \$4.00, o Lietuvoje \$5.00. Su knygynais Lietuvoje sutinkame mainyti ant tiek vertės knygų. Knygynams reikėtų į tai atkreipti domą ir rinkti laikraščių kompletus. Dabartinių laikų kovoją už Lietuvos laisvę mūsų laikraščiai bus svarbiu dokumentu busiančiomis gentkartėmis žinoti, kaip mes kovojome del laisvės savo Tėvynei. Su užsakymu pinigų siųskite sekančiu antrašu:

SANDARA, 327 E Street, Boston 27, Mass.

Lietuvon.

Praslinko žiemos šventės. Lietuvoje žmonės jau pradeda rengtis prie pavasario ir vasaros darbų. Bet jie laukia pagalbos iš Amerikos nuo savųjų. Taigi siųskite PINIGUS tik per mūsų agentūrą, o pinigai nueis greitai. Mes siunčiame pigiausiai dienos kursu, o taigi siunčiame ir Amerikos dolariais.

Darome visokių liudymus, įgaliojimus, davernastis, vekselius. Parduodame laivakortes ant geriausių laivų į Lietuvą ir iš Lietuvos.

Visokiuose reikaluose kreipkitės tik pas mus:

URBŠA, SEKYS IR KO. 101 Oak St., Lawrence, Mass.

BIZNIERIAI GARSINKITĖS "SANDAROJE."

LIETUVIŲ MUZIKOS KONSERVATORIJA

Muzikos mokslas prasidėjo. Jaunesnieji, ypač, turi prasilavin-ti muzikoje: nedaugelio geidžianti — tegul nors gaidas išmokyti. Kas daugiau nori pažinti muzikos meną, tam yra šie mokslai: dainavimas, teorija kompozicijos, chorvedystė, pianas, smuiką ir kiti instrumentai.

10 lenkijų dainavimo ..... 15 dol.
10 lekcijų chorvedystės ar teorijos kompozicijos ..... 15 dol.
10 lekcijų ant bile instrumento ..... 13 dol.

PASTABA: Kurie paviriku ima lekcijas nuo Spalio mėnesio iki pabaigai Birželio, tie gauna pigiau.

Ad.: 769 BROADWAY, SO. BOSTON, MASS.
MIKAS PETRAUSKAS, Vedėjas.

VISUOMENEI SVARBU!

Visi reikalaukite "VANAGO" No. 12, kuriame rasite iš korto dokumentus, aiškiai parodančius, kur J. S. Vasiliauskas padėjo Susivienijimo L. R. K. A. 40,000 dolerių. O kituose "VANAGO" N. N. rasite dar žingedesnių dalykų! — "VANAGO" kaina 2 dol. metams, 1 dol. pusei metų ir 15c. N. Reikia užsimokėti iškalno. Gausi "VANAGA" po du kartu į mėnesį. Rašyk: "VANAGAS," R. F. D. 24, Box 109, So. Akron, Ohio.

"Nereikia daugiau kankintis be miego per istias naktis su verkančiu kudikiu," ji pareiškė, "nes aš jam duodu BAMBINO ir paguldau į lovą."

Mėslungis, dieglys, suiręs pilvas, perpilni vuduriai suteikia mažiui bereikalingą nesmagumą

BAMBINO
Vaizbaženklis užreg. S. V. Pat. Ofiso

pašalina šinos nesmagumus. Kudikai mėgsta jį! Jie prašo daugiaus! Aptiekose parsiduoda po 35c. arba norint, kad prisiųstumėm per pašta, tai reikia siųsti 40c. j

F. AD. RICHTER & CO., Borough of Brooklyn, New York

Lietuviška Aptieka

Jeigu norite teisingų vaistų ir nužemintom kainom, tai visada eikite ant 100 Salem St., kur rasite visokių Amerikos vaistų ir Europiškų ir visokių lietuviškų šaknų.

Mes laikome užtikrintas gyduoles nuo visokių ligų, kaip tai: nuo galvos skaudėjimo, nuo užsenėjusio reumatizmo, nuo nusilpnėjimo strėnų, kraujo valimui, nuo uždegimo plaučių, nuo kosulio ir visokių kitų ligų. Taipgi turime nuo visokių slaptųjų ligų ir geriausių patarimus suteikiame, nuo patrukimo del vyrų ir moterų. Atsiminkite, jeigu pirksite pas mus, suėdysite pinigų ir sveikatą. Ateikite visada pas mus, o mes jums patarnausime kuogeriausiai. Pašaukime geriausių daktarus per telefoną visai uždėk.

H. CABITT, 100 SALEM STREET, BOSTON, MASS.

Žiemos Vakarams

Knygos!

Sulaukus šaltos žiemos vakarus kiekvienas juos praleidžia namuose. Tad, kad nepraleisti juos veltui, ir kad įsigyti dvasinio peno, patartina perskaityti šios knygos:

ŽMOGAUS PAREIGOS, didelė knyga iš 245 puslapių, kurioje nurodoma, kaip reikia žmogui gyventi. Kaina \$1.00

SVETIMOJŲ PADANGĖJ PAŠAULIO VERPETUOSE. Eilių knyga, didelio formato, 200 puslapių, kurioje telpa daug linksmų dainelių. Kaina \$2.00

"AIDŲ - AIDUŽIAI", ką-tik gavome iš Kauno, Fausto Kiršos, žy-maus poeto eilių knyga, virš 100 eilių, 111 puslapių. Kaina ..... 25c.

VISAS SVIETAS: žemė, kalnai, vanduo, upės, žmonės, miestai; kiekvienam naudinga knygutė. Kaina ..... 20c.

DANGAUS AUKŠTUMAS IR ŽMOGAUS SENUMAS. Labai žingiedū knygutė, su daug paveikslų ir eilėmis "Anykščių šilelis", 150 puslapių. Kaina ..... 20c.

ANDERSONO PASAKOS. Puiki pasakėlių knygutė su paveikslais, labai naudinga priaugančiam jaunimui. Kaina ..... 30c.

TRACHOMA. Nurodoma, kaip sergėti akis, ką visiems reikia žinoti. Kaina ..... 15c.

LIETUVOS GASPADINĖ. Kiekvienai moteriai ar merginai reikia perskaityti. Kaina ..... 10c.

Patariame kiekvienam sandariečiui arba "Sandaros" skaitytojui šias knygas įsigyti. Taipgi turime Lietuvos laikraščių, "Lietuvos Ukiminką" ir kitų, kurie parsiduoda po 5c. Reikalaudami sykiu siųskite ir pinigus.

"SANDARA," 327 E Street, Boston 27, Mass.

Laiškai Lietuvon

Kam rašyti laiškus Lietuvon ant prasto popiero, kadangi "Sandaros" Administracijoje galima gauti puikių laiškam popierių su gražiomis kvietkomis ir puikiausiomis eilėmis, kurias dabar atspausdinome. Kaip va:

LINKIU JUMI LAISVOS LIETUVOS; I TE TYNE; MUSŲ VILNIUS; PASVEIKINIMAS (Lietuva Tėvyne Musu); ATMINIMAS LIETUVOS; SKUBĖKI LAISKELI; PAS GIMINES; PAS TĖVUS; PAS BRŪLĖ.

Visi laiškai su naujausiomis eilėmis parsiduoda po 5c., -12 už 50c. Daug imant duodame nuošinti.

"SANDARA," 327 E Street, So. Boston, Mass.

\$30.00 Dykai

Apaukuotas laikrodėlis ant 21 akmenų ir lensiugėlis del motėrų ir vyrų. Norėdami supažindinti su mūsų tavoru, mes išdėlysime 500 tų geriausi laikrodėlių dykai. Del daugiau informacijų ir del katalogo, prisiųskite už 12c. stempų j (9).

PEARL TRADING CO., Box 123, 189 Pearl St., New York, N. Y.

Darbininko Draugas

PAIN-EXPELLER

Vaizbaženklis užreg. S. V. Pat. Ofiso.

Garsus per daugiau kaip 50 metų.

Ugnyk Ikaro (Anchor) Vaizbaženklis

Dr. Paul J. Jakmauh (Jakimavičius)

Priėmimo valandos: nuo 2 iki 3 val. po pietų ir nuo 7 iki 8 val. vakare.

509 Broadway, Kampas G St., So. Boston, Mass. Telephone South Boston 502

Dr. Ignatas Stankus

1210 S. Broad St., Philadelphia, Pa.

Lietuvius Daktaras ir Chirurgas.

Valandos: Nuo 9 iki 10 A. M. " 3 " 5 P. M. " 7 " 8 P. M. Nedeliomis " 10 " 3 P. M.

Išgaminuojam akis ir pritaikom akinius.

H.S. Stone O.D. Akiu Specialistas. 399a Broadway, Tarpe E ir F gatviu, South Easton

Tel. So. Boston 270.

DR. JOHN MacDONNELL, M. D. Galima susikalbėti ir lietuviškai Ofiso valandos: Rytais iki 9 val. Po pietų 1 iki 8. Vakaraus 6 iki 9. 536 Broadway, So. Boston.

Dr. Tessmer DENTISTAS 306 Main St., Worcester, Mas viršui "Iver Johnson" kauptvė Patyres dentistas, priėms mos kainos. Atdara subatomo po pietų. Nedeliomis pagis sutartj. Telephonas Park 3311

F. KLEIN L. HOFFMAN

Lietuviška Krautuve

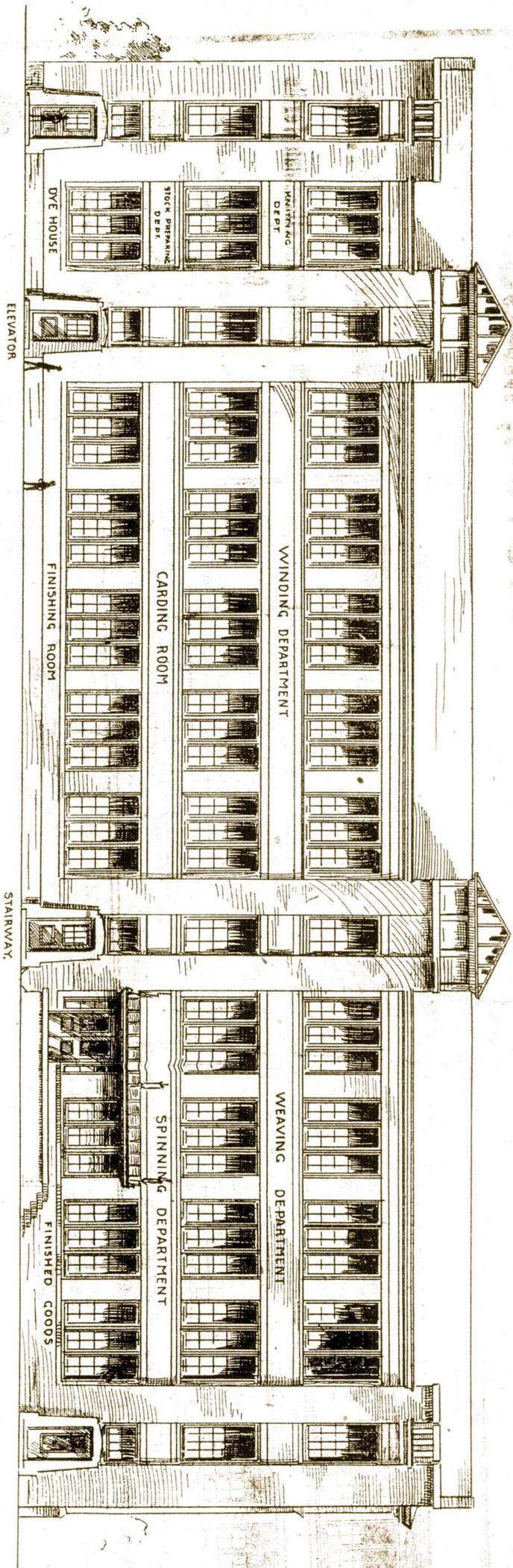
BUFFALO FURNITURE STORE Furniture Repaired and Postering 579 Grand Ave., Tel. Lib. 8515 Home address: 23 Chadem St. NEW HAVEN, CONN.

AMERICAN & LITHUANIAN TEXTILE CORPORATION

AMERIKOS IR LIETUVOS KORPORACIJA

395 BROADWAY,

SO. BOSTON, MASS.

FREDERICK O. LEWIS
ARCHITECT - BOSTON

(AMERIKOS IR LIETUVOS AUDIMO KORP.)

395 BROADWAY,
SO. BOSTON, MASS.

Antras metinis seimas—Sausio 20 d. 25 kuopos pristatė savo atstovus ir taip-gi dalyvavo pavienai nariai. Seimas atsibuvo labai gražiai ir visi atstovai išsiskyrė užgandinti įsi pereitų metų padarytų darbų del audėklines. Visi atstovai iš pereitų metų ir direktoriai laukė P. J. Kazlausko metinio raport'o. Daugiausia visi buvo išsilię girdeiti kas Lietuvoje jau yra padaryta del audėklines. Visame sviete, visos civilizotos tautos jau senai turi įsistatę visos verpimo ir audimo fabrikius, bet mės Lietuvai tik vienai buvome nuo to civilizoto ir nuo dailės kultūros darbo atsilię—dabar per P. J. Kazlausko trisus bus Lietuvoje įsistatė sis didelės fabrikius, kuris pasilins ant visados tautos laubū.

Sis fabrikius kaip matote tai bus pavasaryj statomas Kaune. Statyti užims nuo 3 iki 4 mėnesių. Statybos medžiaga jau supirkičia ir laukiamą kada oras pavasaryj tik atsis, tai statymo darbas tuoj prasidės.

Čia padodu kiek pinigų kainuoja vilnonis fabrikius Kaune įsteigti:
Fabrikius ir žemė kainuoja—Rekuziini pamokėta..... 3,200,000 Auk.
Lietuvos Vaidži ir Notariu užpirkimo ir pardavimo aktus ..... 300,000 Auk.
mokėta .....

Sugriovimas 3 murtinų namų

Cemento nupirkičia 400 bakčy	140,000 Auk.
Skardos nupirkičia 420 putų	96,000 Auk.
Kalkių nupirkičia 200 bakčy	60,000 Auk.
Akmens kainuoja	50,000 Auk.
Smelis ir žyvas kainuoja	50,000 Auk.
Naujos plytos kainuoja	400,000 Auk.
Medžiai ir lentos kainuoja	500,000 Auk.
Fabrikius pastatyti kainuoja, inžinieriai, technikai ir darbininkai	3,000,000 Auk.
Vажнейші, plėnai, pėšiniai, pavelskiai ir lakraščiuose skelbimai	500,000 Auk.
Šilvys kainuoja, kuris duos apie 40,000 viedrų vandens per dieną	100,000 Auk.
Spekos įstauga (pover house) su deliu kaminiu	1,000,000 Auk.
Du gariniai inžiniai 300 atk. sp. ir garinė didele mašina	2,000,000 Auk.

Visminėti dalykai jau visi supirkti ir pinigai pamokėti, įšimant tris milijonus aukšingų fabriko statymui. Fabriko didumas, 50 metrų arba 54.2 yardų ilgio; pločio 20 metrų arba 21.88 yardų; ant trijų lubų augėcio.

Čia padodu kiek kainuoja masinų kompletas del mūsų fabriko, išskiriant mezgimo arba dailės darbo mašinas. Masinų kompleto didumas galima bus ausiti 100,000 metrų per metus, apie 400 yardų auduko per dieną.
1. Šturavimo-Mezgimo departa-

mentas kainuoja

mentas kainuoja	\$ 20,000
2. Pabaiginas departamento dranga su dazytine kainuoja	\$ 17,500
3. Antros lubos	\$ 39,000
4. Trečios lubos — Audimo, Vyniojimo ir Mezgimo depart.	\$ 24,000

Amerikos mašinos kainuoja \$100,500. Lappirčio mėn. buvau nuvažiaęs Dresden ir Chemnitz, Vokietijon, ten galima gauti verpimo ir audimo mašinas nuo 6 iki 10 mėn. naujas padaryti ant orderto. Pusę pinigų reikia įmokėti mašinas užsakant, o likusius kada mašinos bus užbaigtos. Vokietijoje mašinas galima gauti apie 15 nuos. pigiau kai Amerikoje. Mūsų fabrikiui visos mašinos Vokietijoje kainuoja 20,000,000 iki 25,000,000 Vokietų markių, del 100,000 yardų auduko ausiti per metus. Anglijoje mašinas galima gauti mažai vartotus pigiau kaip Amerikoje ar Vokietijoje. Fabriko pastatymas kainuoja apie 12,000,000 auk. Mašinos apie 25,000,000 auk. Dirbantis kapitulas apie 5,000,000 auk.

Kaune audėklinė įsteigti kainuoja 42,000,000 auk. Surasž atsikrai kiekvieno departamento mašinu jau užbaigiau su textilio mašinų inžinieriu J. A. Butler.

Audėklinės fabrikius įsteigti

audėklinės fabrikius įsteigti kainuoja daug pinigų, ir tai gi yra labai sunkus ir komplikotus biznis. Kartie esate užsirašę ir dar nepasimokėjote, siuskie greičiau mokėstis, ko greičiau pasimoksite, to greičiau bus galima fabrikius užbaigti. Visos kuopos turite dėti daugianų pastangų, kad surinktumete daugianų pinigų. Aš esu pasikędęs darbuose fabriko statyme, mašinų priėgime ir abelrai visame darbe, jau man nelieka daug laiko kuopas tvarkyti ir raginti, kad jus smarkiau dirbūmetė, ale jus, kuopų vrsininkus, prašau stengtis daugianų pinigų pritrašyti ir raginkite, kad greičiau pasimokėtytė, kartie yra užsirašę seniau.

Audėklinės akcijos už dvečių mėnesių ar greičiau bus pabeltos, daugianų nepasivodus po \$10. Lietuvoje jau esame išpardavę tuos 6,000,000 auk. sių sumoje ant kiek pirmą kartą, buvo inkorporuoti. Ten taip-gi po antros laides ačelčia nebepasivodus daugianų po 1,000 aukus ale po 1,500 auk. Akcijų pakiliams reiškia pelnų biems akcininkams, kartie yra pilnai pasimokėję, nes su nauja valdyba buvo išrinkta del šių metų šios fabrikius, del patyrimo kabrie fabrikiui yra gerai pasistatyti ir mašinos įtaisytos. Ir mūsų fabrikius bus įtaisytas Kaune pagal naujasios mados.

Ypatos: P. J. Kazlauskas, prezidentas; V. W. Watkinsas, vice-prezidentas; A. Kraučelis, sekretorius; A. Trainavičius, išdinkas; direktoriai: I. Grigaitis, J. Noreika, A. Zdzaiškas. Mano metinis raportas.
P. J. KAZLAUSKAS, Prezidentas.

Balance Sheet

OF
The American & Lithuanian Textile Corporation
as at close of business December 31, 1921.

ASSETS	
Office Furniture & Equipment	\$ 689.75
Goodwill	30,000.00
Amer. ir Liet. Aud. Korp. Stock	19,875.00
Subscription Receivable	39,347.35
Other Securities held	260.00
Notes Receivable	2,406.64
Cash, including bal. at Bank and Trust Co.	4,464.68
Advances to agents	631.00
Deposit with Edison Electric Co.	5.00
Chas Urbon	50.00
Due from Defaulted agents	423.50
N. Kadavicius	3,284.88
Organization Expenses, Deferred	4,696.56
Total Assets	\$106,134.36
LIABILITIES & CAPITAL	
Notes Payable	\$1,300.00
Accounts Payable, due officers and Others	1,088.92
Total Liabilities	\$2,388.92
CAPITAL ACCOUNT:	
Capital Stock Authorized	\$300,000.00
Unissued	244,720.00
Issued and Outstanding	\$55,280.00
Capital Stock Subscribed (Paid \$8,942.65; Due \$39,347.35)	\$8,290.00
Cancelled Subscription	95.44
Reserve for Depreciation Furniture	80.00
Total Liabilities & Capital	\$106,134.36
Vasario 1 d., 1922 m. pinigų bankose \$7,434.93	
Pasiūso: P. J. KAZLAUSKAS, Prezidentas.	
W. J. McARTY, Prof. of Boston University.	